

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ તાત્પર્યોપાદિષે ખરે

વિષય પૃ. ૪૩ માં

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૩ મો યુદ્ધિમકાશ.

(અસલ ઉપરથી નકલ કરી છે.)

પુસ્તક. ૫૨

ફેબ્રુઆરી સન ૧૯૦૫

અંક ૨ બે

પાને ૪૦ થી ૪૪.

તાજીઆ વિષે ટુંક હકિકત.

હંત કયા અને મુખ્ય શાસ્ત્ર નયનમાં કેટલો ભેદ છે ત્યા ખર રહસ્ય કેના વડે ઉદ્ધાટન થાય છે તે વાત ઉંડું નિરીક્ષણ કરવાથીજ સપટ જણાય છે કેટલીક વાર હંત કથામાં અંશ માનં સત્ય હોય છે, અને શાસ્ત્રનો વિધી બાકી રહેલ બધો અંશ પોતાનો કરી રાખે છે તો કેટલીક વાર હંત કથામાં જરા માત્ર પશુ સત્ય નથી હોતું અને શાસ્ત્રાર્થ તેથી બિન-વાત વર્ણવે છે એવો નિશ્ચિત વાત છે કે શાસ્ત્ર પાસે હંત કથાને જોણું માન અપાય છે. જેમ શ્રુતી સ્મૃતિના વિરોધમાં શ્રુતિ જ્ઞાતીયસી; અને સ્મૃતિઓ માંહેના માંહેના વિરોધમાં પશુ જે સમૃતિએ શ્રુતિનો આધાર રાખી બ્યારનાન કર્યું હોય તે સર્વ માન્યનીવડે છે, તેમ શાસ્ત્ર પાસે હંથ કથા દુર રહે.

આટલા ઉપોદ્દેશ થયાઆઠ એમ કહેવું પ્રાંત થાય છે કે મુસલમાની ધર્મ શાસ્ત્રનો વિધિ તાજીઆ સમર્પે કે તે કરતાં જુદીજ હંત કથા વહે છે, હંત કથા કહે છે કે-હાજી અને હુસેન એ બાઇઓ ૪/૫. જ્યારે તે બંને જણા મકકેહજ કરવા જતા હતા ત્યારે તેઓને માર્ગ માં ચોર લોકોએ બગી હુંટી લીધા, તથા બહુ માર માર્યો ચોરાની સાથે લડાઈ થઇ તેમાંથી નાસી જતાં એ વાવ આવી તેમાં બન્ને સંતાયા પરંતુ ચોરાએ તેમને જીવતા ન રહેવા દેવા માટે કે નિઃશયથી પુકે પડે શોધ જારી રાખી. રસ્તામાં કાકીડો મળ્યો અને તે કાકીડો વાવની બાજુ ભાગમાં બેઠો હતો તેને ચોરાએ પ્રુછ્યું પશુ વાવ્યા ન હોવા છતાં જાણે એ પુત્રનો મ સમજ્યો છે એમ બતાવી કાકીડાએ ડોકી ડોલાવી અને એવું સમજાવ્યું કે એ બન્ને અને હુસેન એજ વાવમાં બરાબ બેઠા છે. આ ભેદ જાણ્યા પછી ચોરાએ તે વેસ ને, અને બંને બાઇઓને પકડી મારી નાંખ્યા.

ઉપરથી હાજી અને હુસેનના અઘાલ શત્રુના સ્મરણથી મુસલમાનો એક જ્ય કરે છે તેને તાજીઆ કહે છે. તાજીઆ શું છે અને એજ ચિન્હ કેમ વધારે પ વિશે સવિસ્તર ચર્ચા નિચે કરવામાં આવશે પરંતુ આ સ્થળે આ હંત કથા લોકોમાં એટલું કહેવું બસ છે તે ઉપરાંત તે સમર્પે મુસલમાન લોકોનો શાસ્ત્રાર્થ શું છે.

મુસલમાન લોકોમાં એ વિભાગ છે; શીઆ અને સુન્ની, સુન્ની લોકોમાં શીઆ વહેર તથા મેમલુ જોગનો સમાવેશ થાય છે. તેઓ જુદા પડ્યા તેનું કારણ એ છે કે તેઓ ત્રણ પેઢાઓને માને છે. શીઆ લોકો તે બીજા બધા મુસલમાનો તેમાં કાજ, તાજ, પકાજ, મુગલ, દતિવાદી સર્વેનો સમાવેશ થાય છે, આ બધા ચાર પેઢાઓને માને છે આ જે પૃથ્વી ઉપર “નબી” સાહેબના સમયમાં એકી છે એવું કુરાનમાં લખ્યું છે નબી સાહેબના ચાર મીત્રો એ ચાર પેઢાઓ, અને તેમના નામ અબુમકર ઉમર, ઉસમાન, અને હુદરઅલી.

હવે તાજીયા કરાવું. ધર્મનું ફરમાન છે એમ શીઆ લોકો માની તાજીયા બતાવે છે. “તાજીયા બતાવવા” એવું ફરમાન કુરાનનું નથી તેમ ઉપર લખેલી દંત કથા અમર તેને મળતી કોઇપણ વાર્તા કુરાનમાં લખેલી નથી. તાજીયામાં કાકીરો મારી ટાંચે છે તે પણ મપ્પા પુરાણ પરથી આવ્યું હોય એમ લાગે છે. ફકલાસનું નામ માત્ર કુરઆનમાં આ વિષયના સર્વ ધર્માં જોવાતું નથી તે હવે ધર્માનુસારીન કયા પ્રકારનું છે તે તપાસીએ.

મહી નામનો બાદશાહ કર્મલ્લામાં રાજ્ય કરતો હતો તે બધા વિચક્ષણ હતા પરંતુ નીચેની હકીકત ઉપરથી સહજ જાણશે કે તે દેશયુક્ત પણ પુરા હતો એક વખત એમ બન્યું કે તેના રાજ્યની કોઇ કન્યાને હુસેન નામના શખ્સે પ્યારમાં નાંખી પોતાનું તેની સાથે વેવિશાળ કર્યું અને યોગ દીવસમાં તેમની સાથે થશે એવી વાત પ્રસન્ન મુઠ સર્વત્ર એ ખબર પ્રસરવાથી મહી બાદશાહના જાણવામાં આવી અને તેને એ ઉપરથી દેશ ઉત્પન્ન થયો કે “અરે ! આરા રાજ્યની કન્યાને બીજા પરાયો માણસ આવી વરી જાય એ કેવું નામોશી કરેલું” એવો વિચાર કરી તે કન્યાનું પોતે માથું કરીને તેને પરણ્યો. પરણ્યા પછી પરણ્યા પરંતુ તેને જેમ અગાઉથી ધારવાતું કારણ હતું તેમ જીવન દુસેન કે જે અરબનામાં રાજ્ય કરતો હતો અને જેની સાથે એ કન્યાનું વેવિશાળ મુઠ ચુક્યું હતું તે એકાએક ચુક કરવા સર્જ થઈ કર્મલ્લામાં આવ્યો લડાઈ મહા મંજીર મુઠ બન્ને પક્ષો પુર્ણ રીતે જીતી હતા એટલે ચુક પુર જોરમાં જામ્યું અને બન્ને પક્ષના અમુક માણસો મરાયા પછી કર્મલ્લાના ક્ષેત્રમાં હુસેન મરાયો. આ પ્રમાણે ચતુરને વશ થયેલો હુસેન ખીર થયો કે જે સૈયદ તરીકે પોતાનાથ છે સૈયદ અને ખીર એ ઇશ્વરના અંસ મનાય છે.

હુસેન મરાયા પછી કર્મલ્લાથી તેની લાચ મક્કામાં લાખા અને ત્યાં કબીરો મકામાં તેની કબર ચણાવી છે કે જ્યાં મુસલમાન ધર્મ પાળનારાઓ હજ કરવા જાય છે. આ કબર ખીરની હોવાથી તેનું દર્શન પ્રત્યેક મુસલમાનને પાવન કરે છે એવું મત હોવાથી અને તેટલે શ્રમે બને તેટલે વ્યયે ત્યાં જાય છે અને પવિત્ર થાય છે પરંતુ એટલું નથી દરેક મુસલમાન હિંદુસ્તાનના મને જે બાગમાંથી મકકે હજ કરવા જવા કારણકે મકકા મથ્યું દુર છે અને રેલવે લીગેરે સગળ સાધન હોવા છતાં મરીબીને જા માણસથી ત્યાંની યાત્રા થઇ શકે એમ નથી આ સ્થિતિ હોવાથી અને સૈયદ મારે દેહ અરબજી કર્યાનું નક્કી તેઓના મનમાં હંસી જવાથી તેઓએ તેનું સમ કાંઈ કરવું જોઈએ એ દંડ આસ્તા મુસલમાનોમાં અંધાધ મુઠ છે.

હવે એ મેં વાતનું શી રીતે સમાધાન કરવું? મક્કાની ખર્ચવાળી મુસાફરી તો થાય નહિ, અને કબરનું દર્શનતો કરવું; કબર વળી અરબસ્તાનમાં રહી તેથી હિન્દુસ્તાનમાંજ કબર ના દેખાવના તાણઆ કરવાનો રિવાજ ચાલ્યો મુસલમાનો જ્યાં જ્યાં રહે છે ત્યાં સધળે તાણઆ કરવાનો રિવાજ નથી કારણકે હિન્દુસ્તાન બહારના વતનીઓને મક્કા નજીક પડે છે અગર જોકે કરબસ્તામાં સૈયદ હુસેન પડ્યો અને કરબસ્તા મક્કાથી ૧૦૦ એકસો માઈ દુર છે, છતાં મક્કા પવિત્ર ધામ હોવાને લીધે તેમજ હુસેનની જન્મભુમિ તથા રાજ્યધાની હોવાને લીધે તેની લાસ ખેડે દફનાવવી દુરસ્ત માની હતી વળી કરબસ્તાએ સુન્ની શમિ માટે ત્યાંતો નજર હોય.

આ પ્રમાણે હોવાથી હુસેનના સ્મરણ ચિન્હ તરીકે કબરનો આકાર બનાવે છે અને તેને શબ્દગાર છે, યુરજ છુમટ વગેરે શબ્દ બરાબર કરી તાણઆ બનાવવામાં ગમ તે ખચ થાય તેપણ પાછી પાછી ભોંકે કરતા નથી. તવંગર મુસલમાન વધારે કિમતી સામાન વાપરે તો સાધારણ રચીતોનો તેથી રહેજ ન્યુનતા રાખેછે; પરંતુ ગમ ઉપરાંત ખર્ચ કરે છે તેતે નિઃસંદેહપણે કહી શકાય વળી ગરીબ ભોંકે ઉધરાણું કરીને ખચ આ સ્મરણ ચિન્હ દરવરસે ઉભું કરે છે અને પ્રત્યેક જણુ ધર્મની લાગણી તીવ્રપણે બતાવવા સુકતો નથી.

તાણઆ ઉપર પુતળી બનાવી ચાડે છે તે પુતળી હુસેન સૈયદની એકમ થવા ને બાદ નિર્માણ થઇ હતી અને જેને માટે તેણે જીંદગી અર્પણ કરી તેની આકૃતિ ટ. કબર ઉપર પુતળી બનાવી મુકવાથી ને અંસારસુખ તે બાદના સંગ્રહથી સૈયદહુસેનને બોગવવાની તૃપ્તિ હતી તે સુખ જાણુ તેણે પાત્ર કર્યું હોય એમ મુસલમાનો માનતા હોય એમ જણાય છે. વળી એક બીજી દૃષ્ટિએ તાણઆ જોઈએ તો હાજ તથા હુસેન એ બેઉ બાદશાહો સમર્થ આ સ્મરણ ચિન્હ રચાય છે પરંતુ વાસ્તવિક રીતે નિરીક્ષણ કરતા જણાય છે કે હાજ હુસેન ના મના એકજ માણસનું નામ કુરાનમાં સુપ્રસિદ્ધ છે અને તેથીજ તાણઆમાં મરસીયા (Elegy) અથવા છાણઆ લેવી વખત તેમજ ધર્મની ઝનુનમાં રણસેતનુ બંધે આબેદુલજ મિતાર પડે કરવા હોય નહિ એ પ્રમાણે લાકડીઓ સહિત પોરા ભરતા, કુદતા મુસલમાનો “માહુસેન” “માહુસેન” બોલે છે તેનો સપટ રીતે જોતાં “હાજ હુસેન” શબ્દ હોય એમ નક્કી થાય છે પોરના મરાયાના સ્મરણ કરનાર સંસકાર તથા તેની સાથે ઉદ્ભૂત થતા બીજા સંસકારો પણ એવી સંગળ અસર કરી જાય છે કે તેજ ધર્મનો મુખ્ય વિધિ ગણી જોસે છે ઉપર દબા મુજબ માલ પીઠે ગમબદના મરણના માનની ખાતર આ પૃથા નિર્માણ થયેલી છે છતાં ઝનુન એવી લાગુ પડે છે કે તે સમયે પોતાના દેહનુ જાન ભુલી જઈ એકમય થઇ જતાં પણા ૧જે તેમાં કેટલાકતો આ એકમય પણાને શાન્તરસ ઉત્પન્ન કરી પોતાની બધા દર્શકીત કરવાને બદલે મુજે મોઢે રડે છે અગર જ્ઞાનિ માત્ર પ્રગટ કરે છે.

મુહો એજ છેકે મક્કે જવું બહુ ખરચ અને ખર્ચને પરિણામે અને અને એ હિન્દુસ્તાનના વતની મુસલમાનો કબરનો દેખાવ બનાવી પતી સંવતસરે તે મુકતો ભેતાર પડે કરી તાણઆદી કબરને દરીયામાં દફનાવે છે. જેમ કબર ઉપર શબ્દ

ગાર અને ઠાંડ ઉમદ પ્રકારનો તેમ સારું એવું માની મુસલમાન લોકો પોતેજ એ બનાવવાનું કામ હાથમાં લે છે અને સંજોગ પાર ઉતારે છે ઉચકવામાં ભાર ન લાગે માટે કમરેડી તાણવાનું કામ લોકોના ઝોડાં ઉપર કરે છે અને રચનામાં પણ કાગળ તથા કાચ અને મીણાકારી વસ્તુઓ સિવાય બીજી કંઈ વાપરતા નથી એક સ્થાનેથી બીજે સ્થાને લઈ જવા માટે તેને હલકા બનાવે છે.

આ દિવસોમાં મુસ્લમાન લોકો પોદારો કરે છે અને અધિક ખવિતતા માટે તેઓ અ પવાસ કે છે કટલાક માહોરમના દશ દીવસ સુધી રાખ રાખે છે અને ફ્રાઈ તેથી ઝોગ રાખે છે પણ તેઓ રાખ રાખવામાં ચુકતા નથી.

છેવટે દીવસ કે જે દીવસને તાજુત ટાકા કરવાનો અથવા કે પાણીમાં કમરને સમુદ્ર માં દફનાવવાના ગણ્યો છે તે દીવસે તેઓ જમે છે, તે દીવસની આગલી રાતને કતલની રાત કહે છે તે રાત્રે હુસેન સૈયદ કરમદલાના મેદાનમાં લડાઈ કરતાં બરાયો હતો આ રાત્રી તેઓ માંતીવ જનુન પ્રકટકરે છે અને તે જનુની લાગણી છેક સમુદ્રમાં તાણ્યા નાંખી દેવાય ત્યારે માત્ર શાંત થાય છે આ સમય લગભગ ચાલીસ કલાકનો છે અને તે દરમિયાન તે લોકો બહુ ઉશકેરાવા રહે છે કતલ પાછો હુસેન તેઓના ઉમરને પુછી આપે છે. અને જાણે દરેકના શરીરમાં હુસેનનો આતમા બરાયો હોય નહી તે પ્રમાણે તેઓ વરતે છે એવે વખતે જો કોઈ તેમને જરા પચુ ગુસ્સે કરે તો એવા આવેશમાં તેઓ શું નહી કરે એ કહી શકાતું નથી પોતાના ધરથી કતલની રાતે તાણ્યા બહાર મેદાનમાં લઈ જવાનો ચાલ છે. તે એવું સુચવે છે કે સૈયદ હુસેન પોતાના ધરથી સજ્જ થઈ કરમદલાના મેદાનમાં ચુક માટ ગયો અને ત્યાં તેની કતલ થઈ એ ઉપરથી દરેક તાણ્યા બનાવનાર જાણે હુસેનના વાવટા તો ચુક કરનારા નેની જુદી જુદી ટુકડી હોય નહી એ પ્રમાણે પોતપોતાને ધરથી નીકળી બહાર ખુલ્લા મેદાનમાં એકત્ર આવવા તૈયારી કરે છે અને છેવટે આની પહોંચે છે.

પરંતુ આ વખતે આગમન એ બચકર મામલો છે આ વખતે પહેલ કોણ કાઢે ! જવામાં અનુક્રમ કેવો રાખવો એવા એવા નિશ્ચય કરવામાં જનુન વારંવાર પ્રંગટી નીકળે છે અને એ મામલામાં મારા મારી તથા ખુન ખરાબી પણ ધણીવાર થઈ પડે છે જે રાખ કરતાં તરફથી બરાબર બંદોબસ્ત રાખવામાં ના આવે તો તેઓ ભારે જંગ મચાવે અને દુઃખદાયક દેખાવ પણ બનાવી દે એટલા માટે કતલની રાત્રીથી તે તાણ્યા ટાકા થાય ત્યાં સુધી અતીસય સાવચેતી તેમજ બાહોશપણ પોલીસ વર્ગને રાખવું પડે છે.

જેમ લશ્કરને લડવામાં ઉશકેરનાર વાગ વીજેરે સાહીત્ય હોય છે તેમ પણ કતલની રાત્રીથી ચાલીસ કલાક સુધી એવા સાહીત્ય સામીલ રખાય છે સત્તર ઉશકેરાય, તેવું લોહી જલદી ઉકળી આવે અને એવો માણસ એકાએક જઈ મરણીયા થઈને પણ લડે એ સ્વભાવિક છે. તે પ્રમાણે આ વખતે મુસલમાન અને છે તેમાં વળી સહાય જુત ધર્મની લાગણી થાય છે ત્યારે પછી તે પરિણામ શું ? આમાં કંઈની વકરોરે ઉત્પન્ન થાય છે એવા સુન્ની વચે પણ તોફાન થવા

છે અને હોદ્દા તથા મુસલમાનોને પણ ઝગડો થઈ જવાનું કોઈ કોઈ પ્રસંગે બની આવે છે.

ધર્મની આવી લાગણી તીવ્રપણે પ્રગટ થવા દેવી અને બચાવ પરિણામે લાઇ જવી એ બાબતો નથી એવું જ્ઞાન ધણા યોદ્ધાને થાય છે અને જો અન્યકણે થાય તો પણ ખરેખર ખતે તે જ્ઞાન કામે લગાડવાનું જાનતો ધણા માણસો જુલો જાય છે કહ્યું છે કે જોજન કયાં પછી જે તૃપ્તિ થાય છે તે તૃપ્તિથી માણસને ફરી જોજન કરવા તરફ તાત્કાલિક વલણ થતું નથી અને જો પેટમાં અધિક ભાર ભરાય તો તે પછી “હવે તનીજ જમવું” એવો દંડ નિશ્ચય તેના મનમાં ધડોબર ઠસે છે માટે કવી કહે છે કે ક્ષમણાતે, મોજનાતે, મૈથુનાતે, સયૈવષ । યા મતિ, સામતિઃ સ્પાશ્વત્, નરોમુચ્યતે, વંધનાત્ ॥ માટે ધર્મ નીતીવ લાગણી હોવા છતાં પણ જ્યારે બીજી બધી જાતની ફરજો સ્મરણમાં રાખીને વર્તન થાય તે બાબતો રસ્તો ગણાય દર સાલ જોજો તોફાન મચે છે તે બધાં પાંચ પડા જાય અને સલાહ સંપત્તી સૌ પેન પોતાનો ધર્મ પાળે. વળી ગદ્ય સાલમાં યુદ્ધમાં ઉત્પન્ન થયેા હતો તેવો દેખાવ, શાંતીને વખને વિચાર કરનાર હરકોઈ માણસ રહેજ વાદમાં કહી શકશે કે કોઈ પણ રીતે યોગ્ય ન હતો આગ દેખાવતો ધણે સ્થાને થઇ જાય છે પણ બધા નાહના મોહટા સ્થાનોની રીતચર નોંધ થતી નથી એટલે ખચર પડવાનો સંભવ નથી. દુઃકર્મ આવી લાગણી નું પ્રદર્શન કોઈ પ્રકારે ઇચ્છવા લાયક નથી એ સપષ્ટ જણાય છે.

હવે તાજા આ દરીઆમાં દફનાવે છે તેનું કારણ માત્ર એટલું સમજાય છે કે જમીન ઉપર મળમુલ ઇત્યાદિની અપવિત્રતા ધણી થાય છે, અને સમુદ્રના પાણીમાં પવિત્રતા રહેલી છે એમ મુસલમાન લોકો માને છે, તેથી જમીન ઉપર કાંઈ કરવું દુરસ્ત ધારતા નથી અગર જોકે સૈયદ હુસેની કબર ત્યાં જમીન ઉપરજ બધાઈ હતી તોપણ પાક સ્થળ સમુદ્રના પાણીને માનીને તેમાં તાજા દફનાવે છે. વળી જમીન ઉપર કોઈપણ પ્રાણી તાજા આને નુકસાન કરે એવો સંભવ જો રહે છે તે સમુદ્ર પાંચે દુર થાય છે.

તાજા આગતા જાય છે ત્યારે પાણીની પખાલ વીગેરે રહે છે અને કેલકાકતો એવી બાબતો રાખે છે કે અમુક માણસને અમુક અનિષ્ટિત દુર થાય તથા અમુક છાંદ પ્રાપ્ત થાય તો અમુક સંપ્રદાય પખાલની રેઝાવવી આવું કારણ એમ લાગે છે કે એકતો પીરહુસેન એણી આ એટલે તેના નામે જે કરાય તે સફળ થાય એવી માન્યતા; બીજું એકે પાણી રેઝવું કે રેઝાવવું તેનું કારણ એવું લાગે છે કે લોકીથી રેલછેલ થયેલ કપાયેલ મુસલમાન લાલચાના તૃપ્તથી તાજા થયેલ કઠ રીતગ કરવા એ ઉદ્દેશથી પાણી રેઝવું દુરસ્ત ધાર્યું હશે અને એણી “પીર” સ્મરણ કરવું એ તેઓનું અનિષ્ટ દુર કરે છે એવી દંડ આસ્થા તો કામ કરેજ દલાક પ્રણી એવી આખડી બાબતો રાખે છે કે “હું હીપડો બનીશ, વાધ બનીશ, ૧, ઇત્યાદિ.

આપણી કીમત શતા જેવા છે પરંતુ વૃદ્ધ પરંપરા તપાસતાં માલમ પડે છે કે હા ઉંઠ અને કાથી મધ્ય કદપીત રીતે માણસો બને છે. એ પ્રચાર માત્ર બાધાના પ્રકાર જુદાજુદા કરીને આપાર રાખે છે. તેમાં એક દુનુન ધોડો બનાવાય છે કે જે લાકડાના

મંચડા જેવા પોલો રાખી માહે એક માણસ પ્રવેશ કરી શકે. એવા હોય છે આ ધોડો ધણું કરીને સૈયદ હુસેનના માનમાં બનાવાય છે અને તેને બાધા આપડી સાથે સમૃદ્ધ હોવાનો સંભવ નથી કદાચ તે સૈયદ હુસેનના પોતાના ચડવાના ધોડાના સ્મારક ચિહ્ન તરીકે હોય.

આ પ્રમાણે કરવાનું રહસ્ય મનાય છે અને તે એક વખત બનાવવાનો પ્રતિસંવત્સર બનાવવા જોઇએ એવી ફરજ અનિવાર્ય પ્રાપ્ત થાય છે. જેવુંકે હિંદુઓને માતાની ગરબીની સ્થાપના અનિવાર્ય છે, માનતા બાધા રખાય છે ગરબા ગાતાં ગાતાં ધર્મનો અધિક આવેશ પ્રકાશ પામે છે એવી રીતે તાજીઆમાં પણ છે જેમ માતાની ગરબી આશ્વિનમાસમાં આવે છે તેમ મુસલમાનોએ તાજીઆ માટે મોહોરમનો મહિનો પસંદ કરી રાખેલ છે.

શંભુપ્રસાદ શિવપ્રસાદ મહેતા.

બુદ્ધિપ્રકાશનો વધારો.

ગયા ફેબ્રુઆરી માસના અંકમાં પૃષ્ઠ ૪૦ થી ૪૪ ઉપર “તાજીઆ વિષે ટુંકે હકીકત” એ વિષય છાપેલો છે, તે ઉપરથી કેટલાક મુસલમાન બાઇઓના ટીલ જુઓયાં છે એમ અમારા જાણવામાં આવ્યું છે, અને તેથી અમે દિલગીર છીએ.

“બુદ્ધિપ્રકાશ”માં કોઇ પણ ધર્મનો વિષય લેવો નહીં એનો સખ્ત નિયમ છે, અને શંભુપ્રસાદ શિવપ્રસાદ મહેતા, જી. એ. એ મોકલેલો વિષય ધર્મનો ન હોવો જોઇએ એમ સમજીને પુલથી સોસાઈટીના નિયમ વિરુદ્ધ છાપવામાં આવ્યો છે, તે આથી રદ કરવામાં આવે છે.

ઉમેદભાઈ લાખાભાઈ પટેલ

તા. ૮-૦-૧૯૦૫

એડીટર—“બુદ્ધિપ્રકાશ”

ધસ્લામી બીરાદરોને ખુશ ખબરી.

જપાઇ બહાર પડ્યું છે !

જપાઇ બહાર પડ્યું છે !

ઝટ મંગાવો !!!

ઝટ મંગાવો !!!!

હઝરત મોહમદ સબુનું ટુંક જીવન વૃતાંત.

જે ધસ્લામી બીરાદરો અરબી કે ઉર્દુ નથી જાણતા તેઓને આટલું આ પુસ્તક જાણી બહાર પાડ્યું છે. આજ સુધી યુજરાતી ભાષામાં આવું એક પણ પુસ્તક બહાર પડ્યું નથી. હઝરત રસુલે ખુદા મોહમદ મુસતફા સબુ ના પાક મુજારક જન્મથી તે મહાત્મા સુધીના દરેક હાલત, તેમજ હઝરતના સાચા નખી હોવાના ૨૦ મોહટા મોહટા અંગ્રેજી વિદ્વાન ફેલો સુધીના સત, તેમજ એક હિંદુ લેખકનો મત તથા હઝરતના વિષે સમગ્ર દુનિયાના જણાવત વિષે રે વિશેષે લખવામાં આવ્યું છે.

દરેક રીતે જોતાં આ પુસ્તક ધસ્લામીભાઈઓને અવશ્ય રાખવું જોઇએ. એક એક નકલ મંગાવી અમોને ઉત્તેજન આપશે પુસ્તક સુંદર પાકા પુકાનો કદ ૨૪૦ પાનાનું કીમત રૂ. ૦-૧૨-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

નિઝામુદ્દીન એ. કુરેશી

મોખાયટર અલ-હિલાલ.

નં. ૧૩, બીલાસીસરોડ બુધખલા—મુંબ.

જ્ઞાન રહિત બુદ્ધિના પ્રકાશનો વિનાશ.

એટલે.

સને ૧૯૦૫ ના ફેબ્રુઆરી માસના બુદ્ધિપ્રકાશમાં એક હિંદુએ લખેલી

“ તાજીઆ વિષે ટુંક હકીકત ” નું પુરેપુરું ખંડન અને

“ તાજીઆ વિષે ખરી હકીકત. ”

કોઇ પણ માણસને જે વિષેનું જ્ઞાન ન હોય અને તે વિષય હાથમાં ધરી તથા તે વિષય સારી પેઠે ચર્ચાવવાની હાંસિ મારે તેને વિદ્વાન વર્ગ મુખે અને બહુઓ પશુ ગણ્યો નહિ એવી ઉપમા મિત્રાય બીજી કંઈ ઉપમા આપશે. એ જરા વિચારવાનું છે અને એવી નકામી હાંસિ મારનારા અને અજ્ઞાન પુરોષોથી કોઇકોઇવાર દેશની શાન્તિમાં ભારે ખર્ચ ખાટ ઉત્પન્ન થઇ જવાનો ભય રહે છે. સોડાની સુખશાન્તિમાં ભારે ખર્ચ પડે અને મોઢામાંહે એકમ તા અને સંપત્તિ બંધાતુ ધોરણ આપા માણસોનાજ કારણથી નાશ પામે એ બનવા ભય છે. ભુતકાળમાં એવા બતાવ કેટલા બની ગયા અને તેના કેવા પરિણામ આપ્યા તેની તદ્દસીલ બિચ્છિના કોષ યોગ્ય પ્રસંગ ઉપર મુલતવી શખીને હાલમાં એક તાળ બનેલા બનાવ તરફ વિદ્વાન વર્ગ તેમજ સામાન્ય સમુદાય લક્ષ્ય ખેચવાનું અમે મુનાસબ સમજીએ છીએ, સર્વ સદ્ગુણસ્થોના સ્મરણ બહાર નહિજ હોય કે ચાલુ સાલના ફેબ્રુઆરીમાસના બુદ્ધિપ્રકાશ પૃષ્ઠ ૪૦ થી ૪૪ સુધીમાં એક “ તાજીઆ વિષે ટુંક હકીકત ” એ નામનો વિષય એક હિંદુ શાસ્ત્રીએ શિવપ્રસાદ મહેતા બી. એ. ના હાથનો લખાવેલો પ્રગટ થયો હતો તેણે મુસલમાનોની લાગણીઓને એવું દુઃખ પોહોચાડ્યું છે કે દુનિયાની આખી દોલત પણ તે દુઃખનો બદલો વાળી શકે નહિ, લેખક તે વિષયથી પુર્ણ અજ્ઞાન હોય એટલુંજ નહિ પણ બી. એ. સુધી વિદ્યા સંપાદન કરવામાં તે કોણ જાણે સમ્યક્તાનો અથવા વિવરનો ખર્ચ બધ્યા છે કે નહિ, મિત્રી શંકા તરત ઉત્પન્ન થયા વિના રહેતી નથી. આર્ટિકલમાં લખેલી બી ના ખર્ચિતજ ખોટી અને તદ્દન જુઠી અને મુસલમાનોના મહાન પવિત્ર ઇસ્લામ ઉપર એક પ્રકારની સ્પષ્ટ બીમારી હોવા ઉપરાંત લેખકે સદરહુ આર્ટિકલમાં મુસલમાનોના “ મહાન પવિત્રમાઅરામ ધમામ હુસયન ” કે જેઓના નામ ઉપર આખી દુન્યા માંથી કરોડો મુસલમાનો પોતાનો જનમાલ કુર્યાન કરવા તૈયાર છે તે મહાન ઇમામને એવા તોહફા સોંપીને વર્ણવેલા છે કે મુસલમાનોના દીન દુખાવજ. અમારા હિંદુભાઈઓ ચારી પેઠે જાણે કે જે જે એની રીતે તેઓના કોઇ પણ ગુરને કોઇ માણસ કદાપિ કાંઈ બોલે તો તેઓની લાગણી કેટલી દુઘાશે. શું અમારા ગજકુર બી. એ. સાહેબ એટલું જ નથી કે માણસ જે બાબત આગળ પોતાના જનમાલની અને બાલબચ્ચાની ફરકાર નથી અને પોતાના સર્વ કુટુંબીઓ સહિત કપાઇ ગરવામાં પણ જરાએ ખાટી પાની નથી અથવા કરતો નથી તે બાબત ધર્મ છે. ધર્મની લાગણી બીજી બધી લાગણીઓ કરે એવો તીવ્ર હોય છે માણસને ઉશ્કેરવામાં અથવા શાન્ત પાડવામાં ધર્મને જે અમલકારી કિત મળેલી છે તેવી બીજા કોઇ મોહોટા લેકચરને કિંવા દુનિયાની કોઇ પણ મોહક વ

સ્તુતે મળેલી નથી. અત્યાર સુધી દુનિયામાં જે મોહોટા ફેરફાર થયા છે રાજ્યોના રાજ્ય બદલાઈ ગયા છે તેમાંના ઘણા ખરા ધર્મતાજ પ્રતાપે. લેખકે લખતી વખતે કાંઈ વિચાર રાખવો જોઈતો જ હતો. આટલીકલથી કીર્તિ પ્રાપ્ત થવાને બદલે અથવા વિદ્વાનું ડોળ જાહેર થવાને બદલે મારી આવી નામોશી થશે એવું શું તેઓને જરાએ બાન આપ્યું નહિ હોય ? અજબ ! જે વિદ્વાનના કામ એવાજ હોય કે જેમ પોતાના મગજમાં આબુયું તેમ બરડી અથવા બચડી મારવું અને તે વિષે કાંઈ દુર અદેશી ન કરવી તો એવા વિદ્વાનને સાબોવાર દુરથીજ સલામ છે. મુસલમાનો ઉપર અમારા હિંદુભાઈઓએ જાહેર પત્રદ્વારા આ પેહેલોજ દુમનો કર્યો હોય અથવા મુસલમાનોની સામુદાયિક પેહેલોજવાર દુભાવિ હોય તેમ નથી. વારંવાર મુસલમાનોને તેઓ જુલમી, નીચ, યવન, મ્લેચ્છ, અને એવાજ વિવેશજીથી હમેશાં યાદ કરતાં જ આવ્યા છે તેના બદલે મુસલમાનોએ માત્ર પોતાની જુની રૂઢી પ્રમાણે ધૈર્યતા, અને સહન શી ભતાજ બતાવી છે અને આમ પ્રત્યક્ષી તેઓ પોતાના સ્વદેશી બંધુઓનું અરે આર્યનબંધુઓનું મન દુઃખાવે જાય છે. હિંદુસ્તાનમાં વસ્તા મુસલમાનોની સંખ્યામાંથી મોહોટી સંખ્યા ભારત વાશીઓનીજ છે જેઓ પવિત્ર ઇસ્લામની સત્યતા જોઈ તે ઉપર મોહિત થઈ મુર્તિ પુજનનું ત્યાગ કરી તે મહાન ઇસ્લામમાં દાખલ થયેલા છે અને તેમાંના એક હોવાનું પશુ માન મારવું જ પરદેસવાશી મુસલમાનો તો માત્ર સૈયદ, મુગલ, પઠાણ, અને શેખ છે તે વિના બીજા બધા ભારતવાશી હિંદુઓના આર્યન બંધુઓજ છે. હિંદુ તેઓને પશુ વટલાઈ ગયલા અને તસવારના સુખથી થયેલા મુસલમાનો કહેતા ચુકતા નથી પશુ જરા વધારે વિચાર કરે તો તે લોકોને એમ જણાશે નહિ તેઓમાંના ઘણા લોકોએ ઇસ્લામ ધર્મ પોતાની રાજ્ય પ્રગુષ્ઠી સ્વીકારેલો છે અને જેને એ બાળતની દલીલ જોવી હોય તો તેણે અગદાવાદથી સાત ગાઉ ઉપર આવેલા પી રાણા અથવા આગાખાનના પંથને જોવું જોગાં હજારો હિંદુઓ ગુપ્તપણે ઇસ્લામ કબુલ કરી રાત્રીના મહાનના સુત્ર “લાઇલા હા ધલ્લીલાહ મોહમ્મદુર રસુલુલાહ” નું રટણ કરે જાય છે અને પ્રસંગ આવે પગટથઈ ખુલ્લા મુસલમાન પશુ બની જાય છે અને આવી રીતે મુસલમાનોની સંખ્યા દરેક વર્ષે મોશનરીયો જેવી અધાગ મહેનત વિના ધંધરી સ્થાયથી વધતીજ જાય છે તે ઉપરાંત હિંદુઓમાંના મોહટા મોહટા વિદ્વાન સત્યતા ઉપર મોહિત થઈ ઇસ્લામમાં દાખલ થયેલા છે હમણાજ હયદરાબાદમાં ડોક્ટર નીશીકન્ટ અતુષકપણે કે જેઓ જાણીતા અને કેટલીક ભાષાઓના જાણુનારા તથા મહાન વિદ્વાન છે તે પોતે મુસલમાન થયા. (જુઓ અમલ-હિસાલ અંક સાતમો) શું આ બધા હિંદુઓના સ્વદેશી બંધુઓ અને આર્યનો નથી ? શું તેઓની સામુદાયિકો દુભાવવી તે પોતાની સામુદાયિકો દુભાવવા મર્યાદા મૂકી ? જો આવી હિલમ્બાલોથી સ્વતંત્ર વિચારવાલા મુસલમાનોની શાન્તીમાં ખલલ નાંખવાનો શુભેચ્છ નથી ? મોહટા મોહટા જાહેર મેલાવડમાં “મુસલમાનો અમારા બંધુઓ છે અમારા સમાન છે અમારે અને તેઓને હલોમલીને યાસવું જોઈએ” એવા લેકચરો આ અને અપાર પ્રેમભાવ દર્શાવાય છે પશુ તે સમજું ન્યામુધી મંડપની હકમાં હોય ત્યાંજ બહાર નીકળ્યાં એટલે જ્યાં હતા તેવા માણ થઈ ગયા અહસાસ હજાર અહસાસ આજ કીવ મન હોવાના કારણથીજ દેશનું કલ્યાણ થવું નથી અને ભારતવાશીઓને હમણે

જતા પેઠી પડે છે. જ્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિના મનમાં એક બીજાના તરફથી શુદ્ધ લાગણી
 અને વાસ્તવિક પ્રીતિ હશે નહિ ત્યાં સુધી સંપત્તિ આશા રાખવી કે દેશનું કલ્યાણ કરવું
 કે જાણનાં કીલ્લા બાંધવા સમાન છે. જો કોઇમાં કાંઇ એમ કિંવા ખામી હોય અને તેને
 સુધારવા ચાહતા હોયતો તેઓએ તે ખામીવાલાઓ સાથે એવી નમ્રતાથી અને એવી પુણ્ય
 ભાવનાથી વર્તવું જોઇએ કે સામાવાલાઓ તેના સહવાસમાં રહેવાને વધારે પસંદ કરે અને
 પોતાની એમોનું જ્ઞાન ધરી તેઓનો ત્યાગ કરે; નહિ કે તેમને અગ્નિ, મર્ષ, જનુની, વિગેરે
 વિગેરે વિષેશોની તાથે શીખામણ આપવી, આમ કરવાથી તો સામાવાળા દુઃખ પાસવાળા
 મુસલમાનો સાથે કેટલાંક હિંદુઓ સંપ બાંધવાનું જાહેર કરે છે અને ભૂધારા વધારે નહિ
 વિચાર દર્શાવે જે પણ અંતરમાં તેથી ઉપદ્રાવ વર્તે છે મુસલમાનોના નજીવાં કામે ઉપર
 જાહેર પત્રોમાં, સભાઓમાં, નોવેલ, તથા નાટકોમાં પણ એવી અસંખ્યતાથી ટીકાઓ થયેલી છે
 કે મુસલમાનોના મન તેની બરદાશ કરી શકે. જાહેર રીતે ઉપર કામેલ કેહવાતા હિંદુઓ
 નિય, મહેચ્છ, ચવન, અને જુલમીની ઉપમા આપતા પણ ચુકતા નથી જોયે મુસલમાનો
 નિરંતર ફીલમીરીની સાથે તેઓથી અળગા રહેવાને જ ચાહે છે. હમણા અમદાવાદમાં “જિહાદમેદન
 નેશનલ એરોસિએશન” ની સ્થાપના થઇ તે વખતે હિંદુ પત્રોએ મુસલમાનો વિશે શું
 કરવું બાકી રાખ્યું છે તોપણ મુસલમાનો ચુપ બેસી રહ્યા, હવેતો અંગત ટીકાથી આગળ
 વધીને મુસલમાની ધર્મના આગેવાનો ઉપર પણ પોતાની અગ્નિતાનો હાથ લાંબાવવા માંડ્યો
 હવે જ્યારે હવે થઇ ગઇ ત્યારે મુસલમાનો પણ તેવાઓની સાથે તુરકી બ તુરકી ચાલે તે
 ચીના બીજાને જુદા નથી, હિંદુઓ મુસલમાનોમાં થઇ ગયલા બાદશાહોને પણ એવા એવા
 અપોદથી યાદ કરતા આવ્યા છે કે મુસલમાનોના મનમાં હજી તેનું દુઃખ બાકી છે મુસલમાનો
 માંના ન્યાયી અને ધર્મ યુસ્ત ફીલીના બાદશાહોને પણ જુલમી, અન્યાયી, અને નિર્દય, લખતાં
 ચુકતા નથી. હિંદુઓ જે રાજ્યોને ધર્મયુસ્ત અને તેઓના દરેક કાર્યને ન્યાય અને
 અનુસરતા માનવા હોય તેવાને કોઇ સખસ અગર કાંઇ બોલેતો હિંદુઓને કેટલું દુઃખ થાય,
 અરે મારા ધારણ પ્રમાણે તો ખાતું પીવુંએ સુઝે નહિ દાખલા શોધવા હોય તો દુર સુધી
 દોઢી જવાની જરૂર નથી. નામદાર લોડ કરઝને કરેલી રહેજ ટકોર ઉપર પડેલા ચુંથણાં જેવાં
 ખસ થશે. જો હમણા એક પાદરીએ જરા હિંદુ ધર્મ ઉપર ટીકા કરી તો અત્રેના ગુજરાતી
 પંથમાં પણ ગડગડટ થઇ ગયો હતો. પોતાને માટે જ્યારે એટલું લાગે છે તોપણ કોઈ
 હિંદુની જીભ નીચે મૂકતાં એક શુદ્ધ મુસલમાનને કેમ માફ ન લાગે તેનો વિચાર પણ રાખવા
 જોઇએ, કેટલાંક ઝમ એવાં પણ હોવાં જોઇએ કે જેમને હિંદુશાસ્ત્ર સારાં ગણે છે અને
 મુસલમાનનું શાસ્ત્ર તેમને નકારાં ગણે છે અને જેને મુસલમાનનું શાસ્ત્ર સારું ગણે તેને હિંદુ
 નકારે પણ ગણે, જ્યારે એટલો બધો મતભેદ ચાલ્યો આવે છે ત્યારે તેમાં વિષેશ ચર્ચા
 એ કાશ્યોનું કામ નથી. અમારા દેશ હિત ચિંતક હિંદુઓ ભલે એમ ધારે કે મુસલમાન
 શાહો જુલમી હતા અને અન્યાયી પણ હતા તોપણ આવા સલાહ શાન્તીના વખતમાં કે
 ડર અંકમતાની માંઠ બાંધવાની ધણી જરૂર છે ત્યારે તે જીતકાળની ખરી કે ખોટી બીનાઓનું
 રજૂ કરવાનું વર્તમાનકાળે શો લાભ છે? હમણાં મારા હાથમાં ગુજરાત ધર્મીકસુધાર

સોસાઇટીની “મુજરાતના લીખારીઓ” એ નામની ઓપડી આવેલી છે જેમાં ૪૫ ઉપર લખ્યું છે કે, “ચોરીનું ચંદ્રને જાણ ને પાપી હાથ ધરતો થાય.” એ કાંઈ ખોટું નથી મક્કતો માલ પચે ટકે નહિ મુસલમાની રાજ્યમાં શુલ્કમ કરીને તેમણે હરામતો જે પૈસા એકઠા કર્યા હતા તે શી રીતે ટકે? મક્કતના મળેલા પૈસા મોજ શોખમાં અને ચેન બાજીમાં ઉડાવે તેમાં શી નવાઈ?” આ વાક્ય ઉપર વિચારવત સાહેબો જરા લક્ષ્ય દેશે; શું મુસલમાનો ના સામાન્ય વર્તન ઉપર આ એમો હુમલો નહિં તો બીજું શું કહેવાય? આજ પુસ્તકો ને વર્તમાન સોસાઇટી તરફથી ઉત્તેજન મળતું નેમ્બ યુદ્ધિપ્રકાશના લાલક લે. કે. મી. શંભુ પ્રસાદ તો વળી મુસલમાનોની સુપ્રસાદીનો લાભ લઈ મુસલમાનોના ઇનામ અને ખુદ હુઝરત મોહમ્મદ સહ ના ખર્ચા પુત્ર હુઝરત હુસયન સુધી જઈ પોહોચ્યા. ધન્ય છે આ ધર્મ પુરધરને! મુલ એવ. ગવર્નમેંટી અને તે દુરજ રાખે. અમારા હુઝરતને લેખકે કી કૃષ્ણજી જેવા સમજી ખ્યારમાં પડેલા લે. ના પશુ તેણે તવારીખ (ઇતિહાસ) વાંચી હેતો તે યુદ્ધ પર્વત કાજુ જાણતા. મજકુર લેખમાં મુસલમાનોની લાગણી દુભાવનારા લખ્યા વિષેશણો છે જે લખાણ ચંચાની બીકથી અને લખતો નથી બીજે રચણે તેની પશુ ખખર લાઇ ન્યાય અને અન્યાયને જુદું પાડી બતાવીશ. મુસલમાનોના મોટા ઇમામે ઉપર આવો પ્રખ્યાત બરેલો હુમલો યથા બાદ ઇસ્લામીઓની લાગણી દુભાઈ છે એમ જાણી “યુદ્ધિપ્રકાશ”ના માનવત એડીટર જે વધારાની ચખરખી પ્રગટ કરી છે તે હુમલાના પ્રખ્યાતમાં જરાએ સતોષકારક નથી. વળી તેમાં એવું પશુ જતાબુનું નથી કે સદર લેખ તદન ખોટા અને દોલ દુખાવનારા હોવાથી ખેંચી લેવામાં આવે છે અને તે લખવાને બદલે લેખક અને છાપવા માં એડીટર વિગેરે લખાણ દીલગીર છે જેરે વિગેરે. ઉલટું તે લખાણની ઢગ ઉપરથી તો એમજ જાણાય છે કે જાણે એડીટર, લેકટર સાહેબના જંગલે બોલાવવામાં આવેલા સદગુરુઓ એક પ્રકારે મક્કરા કરે છે, અથવા તેમને બાળકોની પેઠેજ ગણી કાઢે છે. પ્રથમ તો તે લેખકનેજ કપડાં આપવો નેમ્કતો હતો અને જે એડીટર ન્યાયી હોય તથા સોસાઇટી ખરેખર દિલગીર થઈ હોય તો અમારા આ રદીઆનેજ પોતાના પેપરમાં પ્રમટ કરે, પણ અમે ધારીએ છીએ કે તેઓ કદી તેમ કરવા રાજી થશે નહિં સદર લેખના વાંચવાથી શું ખખર નહિ પડી હોય કે આ પ્રગટ કરવા જોગ છે કે નહિ. ખરેખર ખખર પડેલી, પણ યુદ્ધિપ્રકાશના જાગતા વળગતા એએ મુસલમાનો માટેનું લખાણ છે તેથી તે ગમે તેવું હોય તો પણ ખરેખર હોવું નેમ્કએ, એમ ધારીનેજ કદાપી “ચલાવ લાલ ચલાવ” કર્યું હશે, ખેર હવે હું આ તનજાદ (ઉપોદ્દાતા) ને પુણે કર્યાબાદ આરટીકલની તદન ખોટી બીનાઓ જાહેર કરું છું અને લેખક એ વિષયમાં કેટલો અરાન છે તે સિદ્ધ કરી આપું છું આવી દિલચાલથી મસહુર ચપલો લેખક તાજી ૧૧ વિષેની સરઆતમાં એક દંતકથા લખે છે જેમાં હાજી અને હુસેન એ બે ભાઈ દર્શાવે છે. હાજી તે કમાહેલકરીનું નામ હતું તે કાંઈ મુસલમાનોની જાણમાંતો નથી લે તેમજા જેવાજ ચાનીઓ તરફથી મળેલી દંતકથાઓમાં હાજીની હોસ્ટરી આપી હોય તો જાણે, હા અલબત્ત હુઝરત ઇમામ હુસન અને હુઝરત ઇમામ હુસયન એ બંને જ હતા અને તેઓ પૃથગમખર હુઝરત મોહોમ્મદ સહ ની પવિત્ર પુત્રી જન્મજા કુલેમ

ના પેરે અવતરેલા અને હઝરત હયદરના ના પુત્રો હતા. આગળ ચાલતાં લખે છે કે “તેઓ મકકે હજ કરવા જતા હતા તેવામાં રસ્તામાં ચોરોએ તેમને લુટી લીધા” અને વાહ લેખક તાજે જ્ઞાન । તે ખાસ ખુદના પ્યારા અને હઝરત હયદરના શુરવીર અને પ્રતાપી દીકરાઓની આગળ તે બીયારા ચોરાની શી અસલ હતી ? તેઓના પિતાની અને તે બન્ને શાહઝાદાઓની શુરવીરતાનું વર્ણન વાંચવું હોય તો એડવર્ડ પીપ્પનની લખેલી The Fall and decline of the Roman Empire વાંચી જુઓ અને પછી આવી જાળતો કલમ બહાર કરતાં કાંઇ વીચાર કરો. વળી લખે છે કે “તેઓ નહારીને ઓળખાવાં બરાબર બેઠાં પશુ ચોરોએ તેઓને જીવતા ન મુકવાના નિશ્ચયથી પુઠે પડી ભાષે જરી રાખી રસ્તામાં કાઢીને મલ્યો અને તે કાઢીડા વાવતા બહારના ભાગમાં બેઠે હતા તેને ચોરોએ પુછ્યું “પશુ તારા ન હોવા છતાં જાણે એ પ્રશ્નનો મર્મ સમજ્યો છે એમ બતાવી કાઢીડાએ ડોકી ડોલાવી અને એવું સમજાવ્યું કે એ બન્ને હાજી અને હુસેન એજ વાંધમાં બરાબર બેઠા છે એ બેદ જાણ્યા પછી ચોરોએ તે વાવમાં પ્રવેશ કર્યો અને બન્ને બાઇઓને પકડી મારી નાંખ્યા આ ઉપરથી હાજી હુસેનના આકાળ મૃત્યુના સ્મરણથી મુસલમાનો એક જગ ચિન્હ ઉભું કરે છે તેને તાજીઆ કહે છે.” અહા ! કેવી અજ્ઞાનતા ! પ્રથમતો આ દેશકથાજ્ઞ લેઓના મનમાં ઉગી હોય એમ લાગે છે કાંઇ પશુ મુસલમાને સ્વપનામાં પશુ આ દેશકથા તે શાહઝાદાઓ નાંદે સાંભળી નથી જો લેખકબાઇ ઉરદુ, ફારસી, કે અરબી, (પશુ બીચારા એવા બહુચાળી ક્યાંથી હોય કે એ બાધાઓ જાણે, મલેઅ બાધાઓ એટલે કદાચ અબ-જાઇ જાય) જાણે હોત અને તે નહિતો ઇત્રેજીએ તેઓના વર્ણનમાં લખેલી મોહટી મોહટી તવારીખો અગર જ્ઞાન The fall and decline of the Roman Empire એજ તવારીખ વાંચી જોતો આ દેશકથા લખવાની નાદાની અને મુખાપ કરત રીઝ આગળ ચાલતાં લખે છે કે “મુસલમાન લોકોમાં બે વિભાગ છે. શીઆ અને સુન્ની, સુન્ની સાચાં લોટીઆ વોહર તથા મેમણ જોળાને સમાવેશ થાય છે તેઓ જૂદા પડ્યા તેનું કારણ એ છે કે તેઓ ત્રણ પેગમબરને માને છે. શીઆ લોકો તે બીજા બધા મુસલમાનો તેમાં કાજ, તાઇ, પકાણુ, મુગલ પ્રત્યક્ષી સર્વનો સમાવેશ થાય છે આ બધા ચાર પેગમબરને માને છે આ બે પંથની ઉત્પત્તિ “...” સાહેબના સમયમાં થયેલી છે એવું કુશનમાં લખ્યું છે. જ્યો સાહેબના ચાર મિત્રો તે ચાર પેગમબરો, અને તેમના નામ અબુમકર ઉમર, ઉસ્માન અને હૈદરખાલી.” લેખક બી એ. સુધી વિદ્યા સંપાદન કરવા અર્થે બ્યારે કહેજમાં જતા હશે ત્યારે કોઇ મુસલમાન વિદ્વાર્થના સમાગમમાં આવ્યા હોય તેમ પણ હિસતું નથી. જો એમ હોત તો મુસલમાનોના બે વિભાગની વહેંચણી જેવી રીતે કરી છે તેમ કરતજ નહિ, લોટીઆ વોહર અને જોળા જે શીઆ પંથના છે તેમને સુન્નીમાં બેળવી દેવા અને કાજ, તાઇ, પકાણુ, નાત પક્ષના હોય તેમને શીઆમાં સામેલ કરી લેવા તે અત્રેજી બાણી ધર્મને બાળુએ તર અને સર્વજ્ઞાન સંપન્નનું ડોળ દર્શાવનારની નજરે જીલ રહિત જણાય તેમાં નવાઇજ ! મુસલમાનો શીઆસુન્ની પૈકી કાંઇ પશુ માત્ર ચાર પેગમબરોને માનતા નથી પણ કે સુલખા જાતાને ઉપદેશ કરવા માટે ખુદાએ મોકલેલા પોતાના ખાસ એક લાખ ચોરોએ

હજીર અગર એસી હજીર પયગમબરોને સત્ય માને છે અને તેમાંના છેલ્લા હજીરત મહિમ્મદ સંત છે, જે હજીરતની પછી કોઈ પણ પયગમબરોના ધર્મ ચનાર નથી અને જે થાય તે જુઠોળ. ઇસ્લામજ કયામત સુધી રહેવાનું માન ધરાવે છે. અને જે લેખકે ચાર નામ આપ્યા હજીરત અબુબકર, હજીરત ઉમર, હજીરત ઉસ્માન અને હજીરત હુસૈન તેઓ ચાર પયગમબર નહોતા પણ છેલ્લા પયગમબરના શિષ્યો અને તેઓની બાદ અનુક્રમે ગાદીએ એસનાર ખલીફા હતા, તેઓમાંના કોઈને પણ પયગમબર માનનારને મુસલમાનો મુસલમાન નહિ પણ ક'ફર માને અને તેવા માણસથી અળખાજ રહે. કેમ માહારાજ હિંદુ બ્રાહ્મણો? તમારામાંના કોઈની હોરટરી બાબતની હુશિયારી અને લાપતાઈ એક દીધી? શાંઆ અને સુન્નીઓમાં જે મત ભેદ છે તે આ વિષય સાથે જરાએ સંબંધ ધરાવતો નથી માટે તે અત્રે લખી લખાણ કરવાની જરૂર નથી વળી જરૂર વિદ્વા અને પોતાનું જ્ઞાન જાહેર કરવા લખે છે કે "હવે તાજઆ કરવાનું" ધર્મનું ફરમાન છે એમ શીરસ લોકો માની તાજઆ બનાવે છે. "તાજઆ બનાવવા" એવું ફરમાન કુરાનનું નથી; તેમ ઉપર લખેલી કંઠકયા, અમર વંતે મળતી કોઈ પણ વાતી કુરાનમાં લખી નથી."

તાજઆ બનાવવા ધર્મનું ફરમાન છે એવું શીઆ માનતાજ નથી અને ઇરાન જેવા શીઆમાંના દેશમાં ઘણા સ્થળે એક તાજઆ પણ બનાવવામાં આવતો નથી. તાજઆ બનાવવા એ માત્ર એક રૂઢી પ્રચલિત ધર્મ ગણેલી છે, અને તે રૂઢી તથ્યમુરસંગ બાદશાહના વખતથી હયાતીમાં આવેલ છે, તે પેલમાં તાજઆ થું છે તે કોઈ જાણતું પણ નહોતું હમણા શીઆ તથા સુન્ની લોક કેટલાક કાળથી ચાલતી આવેલી રૂઢી મુજબ જેમ તાજઆ બનાવે છે તેમ કેટલાક હિંદુઓ પણ બનાવે છે.

નિચ તથા પાક યકીદ અને પાક તથા પરદુઃખ બંજન હજીરત કામામહુસયન વચ્ચે ફરજીય માનના મથકે યુદ્ધ જામવાનું જે કારણ લેખકે આપ્યું છે તે સદતર પાયા વિનાનું છે તે કારણ લખવામાં અજ્ઞાન લેખકે એવાતો અસંબ્યતા બધી સ્પષ્ટો વાપર્યા છે કે મુસલમાનોના હૃદયમાં કટારી સમાન બોંકાય છે અને હજીરત કામામહુસયન, યકીદે શાદી કરી તે બાબત જાણી કરજલામાં યુદ્ધ કરવા ગયા તે તદ્દન જુદું સદતર જાહુ પાયા વિનાનું લખ્યું છે. આવી વાતો કોઈ અબાણ મુખે બહાર પાડી હોતતો વધારે ફેલખોર થવાનું પણ નહોતું. પરંતુ જ્યારે એક વિદ્વાનોમાં ખપવા માંગતા બ્રેન્ચુએટ ગૃહરચના કળવાયલા કાળ-જમાં આ બિનાએ જન્મ લીધો અને વિદ્વાનોના બંડાર બુદ્ધિપ્રકાશ માસિક મારફતે પ્રગટ થઈ ચારે સમજી ઇસ્લામીઓના મનમાં એના સખધમાં જેટલો તિરસ્કાર ઉત્પન્ન થાય તેટલો એકાદ સમજવો જોઈએ. જે સખસ ઇસ્લામી તવારિખો અને ઇતિહાસો જુલે અને તેને લગતા પુસ્તકોમાં આપેલી હકીકતનું રહસ્ય સમજે તેજ મુજ કારણ તો જાણી શકે. તે લેખકમાં એ સમજી સમજવાની શક્તિ હશે કે નહિ તે પણ એક શકનીવાત છે. જ્યાં સુધી જાણતને લગતા પુસ્તકોનો જરાજર અભ્યાસ કર્યો ન હોય ત્યાં સુધી બીજા હિંદુઓ પણ આ કારણ સમજી શકશે નહિ, પણ જે કોઈ Political View ઝીટલે રાજ્ય સખધી તરીકે લગતું છે અને ઉત્તેજ ઇતિહાસ કરીએ તે મિષપક્ષપાતે લખી મરાછે તેમણીજ હિંદુઓને જાણી કરવા થીક ધર્મ પડ્યો. મુસલમાનો તો તે વિષે પણ સારી પેટે જાણી છે.

હજરત મોહમ્મદ સૌ ની વફાત (સ્વર્ગવાસ) બાદ હજરત અબુબકર, ત્યાર પછી હજરત ઉમર અને તેમની પાછળ હજરત ઉસ્માન અને તેમના મરણ પછી હજરત અલી, એમ અનુક્રમે ખિલાફતની હકુમત ઉપર આવ્યા અને ગાદી નશીન થયા. ચોથા ખલીફા હજરતઅલીના વખતમાં નીચ યજીદના બાપ અમીર મઆવીયા સામ (સીરીયા) પ્રાંતના મવર્નર હતા. આ મવર્નર ત્રીજા ખલીફા હજરત ઉસ્માનના સગા થતો હતા. જ્યારે હજરત ઉસ્માન શહીદ થયા (લોકોના હાથથી મરાયા) ત્યારે અમીર મઆવીયાએ પોતાના દેશના માથુસોને ઉમરો ૧૬૪૨૨૨ ઉસ્માનના ખુનનો બદલો લેવાનું કારણ આપી અને હજરત અલી સામે બળવો ઉઠાવ્યો પણ હજરતઅલી સામેની સર્વ લઘુધર્મોમાં તે દ્રાર પાવન, અને શાન્ત થઈ બેઠા, પણ જ્યારે હજરતઅલીની શહાદત બાદ તેઓના વડીલ પુત્ર હજરત ઇમામહુસન ગાદીએ બેઠા ત્યારે વળી અમીર મઆવીયાએ બેઠા ઉઠાવ્યું. પરિણામે હજરત ઇમામહુસને બે કે ગાદીએ બેસવાનો પોતાનો હક હતો તો પણ કેટલીક મસલેહતોના કારણથી અને એક તરફ ચાલેલા કાવતરાંના સખમે લોકોમાં પડેલી કુટકાટથી અમીર મઆવીયા સાથે સલાહ કરી લીધી અને પોતે એકાંતમાં જ રહી માથવા લાગ્યા, હવે અમીર મઆવીયાના મનમાં તે મજેલી બાદશાહત પોતાના વંશમાં ચાલે, એવો લોભ ઉત્પન્ન થયો તેથી તેમણે અંદર અંદર ખટખટ કરાવીને હજરત ઇમામહુસનને કોઈના હાથે જોર અપાવીને શહીદ કરાવ્યા, હજરત ઇમામહુસનની બાદ કરારનામા પ્રમાણે હજરત ઇમામ હુસેન (હજરત ઇમામહસનના નહાનાબાઇ)નો ગાદીએ આવવાનો હક હતો, પણ અમીર મઆવીયાએ તે કરાર પાળ્યો નહીં અને પોતાનીજ વંશમાં ગાદી ચાલે એવી યુક્તિઓમાં નવા રહ્યા. હજરત ઇમામ હુસેનજી ગાદીએ આવવાના ખરા હકદાર હતા, પણ અમીર મઆવીયાની ચાલાકીયોથી અને સીરીયાના મુસલમાનોએ બે ઇમાનીથી તેમ બન્યું નહિં હજરત ઇમામ હુસેન અમીર મઆવીયાના વખતમાં મદાનામાં રહ્યા હતા હવે મુસ્લમાની ધર્મમાં એવી આજ્ઞા છે કે પયગમ્બરની બાદ મુસલમાનોને માટે કોઈ Spiritual and temporal Leader નેઇએ અને તે લીડર એટલે ઇમામ, હજરત અવલાઅલીની પછી તેમના બન્ને પુત્રો હજરત ઇમામહુસન અને ઇમામહુસેન છે એમ સાખીત નેઇવું હોવાથી ધર્મના નિયમ પ્રમાણે મુસલમાનોએ હજરત ઇમામહુસેનના હાથ ઉપર બયઅત Oath of Fidelity કરવી નેઇતી હતી. જેઓ ઇમાનવાળા હતા તેઓએ હજરત ઇમામહુસેનના હાથ ઉપર બયઅત કરી અને તેઓને ઇમામ તરીકે સ્વિકાર્યા પરંતુ જેઓ અમીર મઆવીયા (જે આ વખતે પોતાની ચાલાકીથી પૂર્ણ સત્તા જમાવી બેઠા હતા)ના પક્ષના હતા તેઓએ અમીર મઆવીયાના હાથ ઉપર બયઅત કરી; છતાં અમીર મઆવીયાને એવીજ ધારતી રહી કે જ્યાં સુધી હજરત ઇમામ હુસેન મારા હાથ ઉપર બયઅત કરશેનહિં ત્યાંસુધી મારી સત્તા સધળા ભોકા ઉપર પૂર્ણ જમશે નહિ. તેવા તે ધણા ભોકા સહિત ઇમામહુસેનની સેવામાં હાજર થયા અને બયઅતની માગણી કરી હજરત ઇમામહુસેને જવાબ આપ્યો કે ઇસલામી હકુમત ખરું જેવો મહારા નાના માનુશીના પિતાની ગાદી છે એટલે હું તે ગાદીનો ખરા હકદાર છું અને હજરત પયગમ્બર

(મહારાજાના સાહેબે) મુસલમાનોને મને ઇમામ માનવાની આજ્ઞા કરી છે તેથી તેમાં તમારો હક કંઈ નથી અમીર અમ્માવીયા લાચાર થઈ કેટલોક ધનથી આપી પોતાની રાજધાની દમાસ્કસ તરફ ચાલ્યા ગયા. ત્યાર પછી કેટલાક દીને તે મરણ પામ્યા અને તેમને હોકરા નીચે યજીદ ગાદીએ આવ્યો તેણે પણ પોતાની બાદશાહી રચાવી બનાવવા અને પુર્ણપણે જમાવવા માટે લોકોથી બચત કરાવવા માંડી અને હુઝરત ઇમામ હુસેન પાસેથી પણ બચત લેવાનું નક્કી કર્યું અને તે વિષે હુઝરતને કાગળ લખ્યા પણ હુઝરતે પ્રથમની પેઠે જવાબ આપ્યો. હુ હુઝરત અને સત્ય ઉપરથી અને તું પદચાલતો તથા અગત્ય ઉપર છે તેથી સત્ય અસત્યની તાબેદારી કોઇપણ કાળે કરનાર નથી, તે ઉપરાંત તું ઇમામ હોવાનો તો કંઈ મુસલમાનોને અમરાહ કરવા એટલે અમને ચલાવવા વારે છે તેથી પણ તારા હાથ ઉપર બચત કરવી દુરસ્ત નથી; તેમ મહારાજા તરફથી મને કંઈ નુકસાન પોદ્યવા જેવું પણ નથી. કારણકે હું તો અત્યંત વાસ જીવંતી મુશ્કેલી માટે મહાદેવ નામના વિસારી મુક.

જ્યારે યજીદની કંઈ પણ યુક્તિ ચાલી નહિ ત્યારે તેણે એક અબદુલ્લા ઇબને ઝીયાદ નામના મણ્ડરને મોલાવી હુઝરતને શહીદ કરવાની બાજુ રચી. હવે જે લોકો અમીર અમ્માવીયા અને યજીદના હાથ ઉપર બચત કરી ચુક્યા હતા તેઓને પોતાના પેગમબરની આજ્ઞાનું બાન થયું અને તેઓને લાગ્યું કે આપણા ખરા ઇમામ તો હુઝરત ઇમામ હુસેન છે તેઓનાજ હાથ ઉપર બચત કરવી જોઈએ અને તેમ જ નહિ કરીએ તો નહીં નફરતથી શરૂ થશે. આવા વિચાર મનાઈ આવતાજ તેઓએ હુઝરત ઇમામ હુસેનને એવી મતલબના પત્ર લખ્યા કે આપ અરે શહેર કુફામાં પધારો. અમોને અમારી અધર્મતા બાન થયું છે આપણા ખરા ઇમામ અને પુણ્ય છો એવી પેગમબરની આજ્ઞા અમને યાદ આવી છે અમો સહજા આપના હાથ ઉપર બચત કરવા તત્પર છીએ. હુઝરત ઇમામ હુસેનને પોતાના પુણ્ય ભરતા હુઝરત મવલાઅલીના વખતથીજ કુફાના લોકોના સખામાં એવો શક હતો કે આ લોકો જેવી રીતે લખે છે તેવી રીતે કદી વર્તશે નહિ તેથી તેઓને લખાં મોકલ્યું કે અમારે માટે આ મુસાફરી કરતાં એકાંત વસમાં ખુદાની યાદ કરવી તેજ બહેતર છે પણ લોકોએ નહિ માનતા આમંત્રણ ઉપર આમંત્રણ મોકલ્યા અને પધારામણી માટે પુણ્ય અરજીઓ લખી જેથી છેવટે હુઝરત ઇમામ હુસેનને કુફે જવાનું કમુલ કરવું પડ્યું. પણ ત્યાં જવા પેહલાં એકવાર વધારે તેઓની પરીક્ષા કરી જોવા માટે હુઝરતે પોતાના પિતાજી ભાઈ હુઝરત મુસલીમને એલચીપદ આપી કુફે મોકલી લખી જણાવ્યું કે હમણાં મેં મારા બહેન મહારાજાને મોકલ્યા છે તમે તેમના હાથ ઉપર બચત કરજો, બપોરે તમે મારો ઉપર પુર્ણ આરથા રાખો છો એવી ખાતરી મેં મને આપશે તો હું પણ આવીશ. બપોરે હુઝરત મુસલીમ કુફામાં પોહ્યા ત્યારે લોકોએ તરતજ તેઓની બચત કરવી શરૂ કરી અને પુર્ણ આરથાવાળા છે એવી ખાતરી કરાવી હુઝરત ઇમામ હુસેન ઉપર ત્યાં પધારવાના પત્ર લખાવ્યા. બપોરે હુઝરત ઇમામ હુસેન પોતાના ભાઈના લખેલા પત્રો વાંચ્યા ત્યારે તેઓ પોતાના સગા વહાલા બાલબચ્ચા અને કુટુંબીયો સહિત મક્કા શરીફથી કુફા તરફ રવાના થયા. અહિંથી ઇમામ હુસેનના રવાના થઈ ચુક્યા બાદ તરતજ કુફાના લોકોએ બે વાકાં કરી

હોગા રમી હજરત મુસલીમને અત્યંત દુરતાથી શહીદ કરી નાંખ્યા. હજરત ઇમામ હુસેનને જે વાતનો બચ હતો તેજ બચ આગળ આપ્યો. સારા સમાચાર કરતાં માઠા સમાચાર વેઢવા પોંદ્યે છે તે નિયમાનુસાર હજરત અર્ધા વાટેજ પોંદ્ય્યા હતા એટલામાં તેઓને પોતાના ભાઈ સાથે કુશ વાશીઓએ કીધેલી ભેવફામના અને વિના અપરાધે કીધેલી શહાદતના સમાચાર મળ્યા. હવે હજરત વિચારમાં પડી ગયા અને સત્યાસત્યની ખરી ખાતરી થવા થોડીક દુર આગળ વધી કરબલા નામના જંગલમાં પડાય નાંખ્યો એટલામાં તે ત્યાં યઝીદની શૈજ પણ આવી પોંદ્યી. અને દુરાત નામની નદીની આસપાસ વીંટલાઈ વળી. મુહરરમ અસમી સાતમી તારીખથી હજરતજી અત્ત જળ બંધ થું અને તે શયતાન શત્રુઓએ કહુંકેયના હાથે ઉપર બચાવત રહે, નહિતો અમે તમોને શહાદ કરીશું. હજરતે તે જોઈને કહુંકેય તરફ ગંભીર કામગીરી લખી બેલાવી હવે હોગા રમોએ. તોપણ હું અસત્યની તામેદારી કદી કરનાર નથી. મને રસ્તો આપો મને તમારી ઇમામત Leadership કરવાની કાંઈ જરૂર નથી. આ, આગળ મુખી તજ જવાને પણ કેહતા હશે તો હું તૈયાર છું. પણ તે લોકોએ માન્યું નહિ. હવે યઝીદની બીજી મોહટી શૈજ પણ ત્યાં આવી લાગી. કુશ યઝીદની ત્રીસ હજાર શૈજ એકઠી થઈ અને મુહરરમની દસમી તારીખે સવારમાં યુદ્ધનો આરંભ થયો. હજરતની સાથે કુશ પુરખામાં નાહના મોહટા મળ્યા જુજ આશરે બોહલેર કે એસી માણસ હતાં અને બીજી ઓછો તમા બેહમા હતી.

હજરતે નવમીની રાત ઇશ્વરમકિતમાં ગુમરી. સર્વે હુસેનને અને નવ દીવસથી અન્ન જળ બંધ હતું તેથી ધણજ અશક્ત થઈ ગયા હતા તોપણ સવા માં તરફ યુદ્ધ શરૂ થયું ત્યારે હજરતના ત્રીસ શૈજો એક પછી એક ધણજ શુરવીરતાથી હરી તણ દીવસના ભુખ્યા તરસ્યા શહીદ થયા અને હજરત ઇમામ હુસેન પણ બપોરના વખતે તણ દીવસના ભુખ્યા તરસ્યા પોતાની પાછળ એક પુત્ર મુકી શહીદ થયા. તેજ પુત્રની વંશમાં, એક નો એક વિભાગ એટલે હુસેનની સાદાત ગણાય છે.

આવા બનાવ ઉપર મુસલમાનો વિવાદ કેમ ન કરે? અને તેઓના રમરણ બીન્દ કેમ ન બનાવે? તેઓએ પોતાના શીષ્યોને અસત્યની તામેદારી બચાવવાની ખાતરજ અરે પવિત્ર ઇસ્લામી ધર્મની આગેવાનો રક્ષણ માટેજ એવું કદ વેંધ્યું છે. અમે મુસલમાનોને એક લીધે નાપાક અધર્મોની તામેદારીમાં નહિ પડવાદેવા માટેજ તેઓએ પોતાના હજરત અખલાસ જેવા યુવાન ભાઈને અને મોહમ્મદ જેવા નવ દસ વર્ષના બાણજને, હજરત કાસીમ જેવા શુરવીર બતીબને અને હજરત અલી અકબર જેવા અઢાર વર્ષના યુવાન પુત્રને અને અલી અસગર જેવા છ માસના નાહના બાળકને નજરો નજર તણ દીવસના ભુખ્યા તરસ્યા શહીદ થતા બેવાના અસહ્ય કષ્ટો વેંધ્યા છે. ઇતિહાસોમાં લખ્યું છે કે હજરત અલી અકબર નહિ હોત તદ્દન હજરત પયગમબરને મળતી આવતી હતી. જ્યારે તેઓ મેદાનમાં લડતા ત્યારે ઉભા રહ્યા ત્યારે શત્રુઓએ બાણ શાક્ષાત પયગમબર લડતા ખડા થયા છે એમ ધારી પોતાના હાથ શહી લીધા હતા. હજરત ઇમામ હુસેનની હિંમત, વૈરતા અને ઇશ્વરેશ્વરને પક્ષ આપીને રહે એવા કલબાવને કાણ પામવાતું છે? આપું સખ્ત યુદ્ધ બામ્યા હતાં જરાએ

હિંમત કાર્ય નથી અને અદલાદની મરણ ઉપરજ રાજ રહ્યા છે. તેઓ આરી (દુશ્મનો)ના હળમાં જઈ પોતાના પુત્રો ભાઈઓ સગા સખથી વગેરે સેવકોની લાશો ઉપાડી લાવતા હતા અને જરા પણ નાચુશીના ઉદગાર ન કાઢતાં એમજ કલા કરતા હતાકે હે ઇશ ! જેવી તાકતી ઇચ્છા. તેઓએ પોતાની બેગમે તથા બેદનોને વસીયત કરી હતી કે તમે કાઢને આપ દેતા નહિં કારણકે તે આ છુપી સહનશીલતા અને ક્ષમાશીલિતી ઉત્પન્ન છે. હવે હિંદુભાઈઓએ જાણવું જોઈએ કે જ્યારે હજારો રાજાઓ પોતાની રાણી કેડીને આપેલું વચન પાળવા માટે ઓ રામચંદ્રજીને વનવાસ દીધો ત્યારે તેઓએ કેવો ક્રોધાહલ દીધો હતો અને તેઓ કેવી રીતે વિલાપ કરતા હતા અને ઓ રામચંદ્રજીની માતા કે નર્યા પોતાના પુત્રને વનવાસ જતો જોઈ તેની વિલાપ કરતી હતી. એટલે સુધી દયાશીલતાને પુત્રના વિયોગનું દુઃખ લાગ્યું કે તેઓ ત્રણ પાંખા. બે કે તેઓને તો પોતાના પુત્રનું વનવાસની સુદૃઢ વોલા પછી પાછા આવવાની આશા પણ હતી પરંતુ અહિં તો હઝરત ઇમામહુસેનને અને તેઓની બેગમેને પોતાના એક યુવાન પુત્રો અને ભાઈઓ વિગેરેના પાછા આવવાની જગ્યાએ આશા નહતી. તેઓને પોતે અને તેઓના બચ્ચાંઓએ ત્રણ ત્રણ દીન સુધી સખત તકડા અને વગડામાં બુખ્ય નેને તરડા વેઠી અને અસખ્ય કષ્ટ સહન કર્યા તો પણ જરાએ અધીર ન થતાં ઇશ્વર નો પાછળ માનવા હતા અને પોતાનામાંથી કાઢને પણ શહીદ થએલા જોતા ત્યારે ઇશ્વર પાસે પ્રાર્થના કરતા કે હે અલ્લા ! અમે તહારી પરીક્ષામાં પ્રેરેપુરા પાર ઉતરીએ. એવી શકિત અમને આપતો હોજે પુસ્તકોમાં લખાએલું છે કે ઇસુખ્રીસ્તને જ્યારે શુળીએ ચડાવવા લાઇ ગયા તે અગાઉ (ખ્રીસ્તીઓના મત પ્રમાણે) ઇસુખ્રીસ્તે ત્રણવાર પ્રાર્થના કરી કે “હે બાપ ! જે તહારાથી અની શકે તે આ (મુસીબતનો) પ્યાલો મહારાથી દુર કર” પણ હઝરત ઇમામ હુસેનને તેવા અપ્રાર ન બનતાં ઉમ્મતીઓ (શિષ્યો)ને આશીર્વાદ આપે જતા હતા. જ્યારે તેઓ જર અને બાલાઓના જખમોથી અશક્ત થઇ ધોડા ઉપરથી બોય ઉપર આવ્યા ત્યારે તેઓના શરીર ઉપર એટલા તીર વાગેલા હતા કે તેઓનું શરીર જમીનથી અદર રહ્યું હતું અને એવા વખતમાં પણ તેઓ અસરની (સાંજની) નમાઝ શુઝારતા રુક્યા નહોતા.

આ હકીકત મેં ઘણી ટુકાણમાં લખી છે તેઓની શહાદતની બાદ તેઓના કુટુંબીઓને કેદ કરી શત્રુઓ વઝીદની સમક્ષ લઇ ગયા આ વર્ણન એવું તો કશુંજ રત્ન નરપુર છે અને હકીકત છે કે સુધીની ઉત્પતિથી એવાર લગી એવો બનાવ બનેલો જાણવામાં નથી. હઝરત ઇમામહુસેન જે શુરવીરતા, ધૈર્યતા, સહનશીલતા, ઇલાહિ સદગુણો બતાવ્યા છે. તેના મરસીયા માત્ર મુસલમાનોજ નહિ પણ ઈંગ્રેજો સુદાં કહે છે અને તેઓની પાછળ માતમ અને સુહરરેમનાં દસ દિવસ વિલાપ કરે છે. લખાણ થઇ જવાના સખબે, બધા અંગ્રેજ નિકાન લેખકોના પુસ્તકોમાંથી ઉતારો નહી કરતાં માત્ર જેમ્સ કૉકરન સાહેબે ચીનના ઇતિહાસમાં જે કાંઇ લખ્યું છે તેની તરફજ અમારા હિંદુભાઈઓનું ધ્યાન દોરવું મુનાસબ સમજીએ છીએ. જેમ્સ સાહેબ લખે છે કે-પૃથ્વી ઉપર શુરવીરતામાં રસ્તમનું નામ જગપ્રસિદ્ધ છે તો પણ કેટલાક પુરૂષો એવા થઇ ગયા છે કે તેઓની બહાદુરી આગળ રસ્તમનું નામ લેવું પણ ચોક્ક નથી. શુરવીરતામાં પેહેલો નંબર હઝરત હુસેનનો છે કેમકે ઇસ્લામના મેદાનમાં

અરમ લાલ જેવી તપતી રેતી ઉપર ત્રણ દિવસની બુખ તરસ હોવા છતાં તેઓએ એવાં એવાં કામ કર્યાં છે કે તેઓની સરખામણીમાં રૂસ્તમનું નામ તેજ માણસ લઈ શકે કે જે ઇતિહાસથી તદ્દન અજાણ્યો હોય. કોની કલમમાં એવી કીર્તિ છે કે તેઓના અથથી ઇતિ સુધી જેવો જોઈએ તેવો એકવાલ લખી શકે ? કોની જીભમાં એવું જોર છે કે ત્રીસહજાર પુખ્તપણે શત્રુઓના દળની આગળ હુમલો કરી ઇશ્વરના આજ્ઞાનું અનુસરણ અને તેઓની સાથેના બોહોતેર માણસોએ બતાવેલી શુરવીરતાનું મથાસ્થિત વર્ણન કરી શકે ? અને તેઓમાંના દરેકની શક્તિ, હિંમત, ધીરજ, અને બહાદુરીનું અસંખ્ય વર્ણન આપી શકે ? એવા કયા માણસોની રચના શક્તિ તીવ્ર હશે કે જેઓ, શુ" શુ" આદિના હજાર ઉપર શુક્રી તેના કંઈ માન પાડી શકે ? જ્યારે કે સ્વપ્નદેશ છાંડી ઉઘાડી સેનાધિપતિએ હજારો ૦૦ ૦૦૦ ૦૦૦ વડે ઘેરી લીધા ત્યારથી તે છેલ્લે હજારનું સિદ્ધ શરીરથી છુટી થયું ત્યાં ૧ પોતાના આ કંઈક કાફર જેવા શત્રુઓનો મુકાબલો કર્યો. પણ સત્યતાના મેદાનમાંથી કાઢી નહીં, ત્યાર તરફ ત્યાર શત્રુઓની યાદની ૧૦૦૦૦ દસ હજાર ફોજ હતા. ૬ જેમાંથી વંદીઓની પેટ તોરોના વરસાદ વરસતો હતો. અને પાંચમે શત્રુ અરણ્યમાં તોડા દતો. કે તેના જેવો કોઈ બીજો કોઈ રથને બાળેજો હોય છે. તે તડકાને બીજા કાશીના ઉપા નહિ આપતાં લોકો એજો કહી શકે છે કે અરણ્યમાંના તડકા જેવે અરણ્યમાંના તડકા છે. અને છોડે શત્રુ એ રેતીનું મેદાન હતું જે તપતા સૂર્યના તાપથી ૧૦૦ ૦૦૦ ૦૦૦ પુછે તો તેને દરીયાએ કહ્યાર Angrycean કહેવો જોઈએ અને પરપોટા તે બની શકેમાના પગમાં તાથી પડેલાં ફોજાં ગણાવા જોઈએ, અને સર્વે વધારે દુર અને અધિરા શત્રુ તે બુખ તરસ હતાં કે જેમની આગળ મળ્યુતમાં મળ્યા માણસ અને ખરા શુરવીર પુરોષો જે શેઠ માધ જાય છે. બુખ અને તરસથી તે સાહેબોના જોએ ફાટી જતી હતી છતાં તેઓએ આવા રણસંગ્રામમાં હજારો બે દીનેતો મુકાબલો કર્યો હતો. ખરી શુરવીરતા તો એવુંજ નામ. રૂસ્તમની બહાદુરીનીતો એની આગળ વિસાદજ નથી. " (વાંચકોને યાદ હશે કે તેઓ આ શુરવીરોના સંબંધમાં ચોરોના બચથી વાવમાં બરાઈ બેસવાનું લખ્યું છે. આદરીન છે તે દેખકની બુદ્ધિના પ્રકાશને) વાવ વિષેનું વર્ણન વિગેરે લખતાં લેખકે પોતાની સભ્યતા અને દયાઈ બતાવવા માટે આવા ઇમામ માટે કેવા શબ્દો વાપર્યા છે જેમકે (મજાકદલા) " જનુની કુસપ્ત " " તે મરાયો " આવા અસંખ્ય શબ્દોથી મુસલમાનોના દિલ ધણજ દુખાયા. કેમ ન દુખાય ? ત્યારે શું બાઈ પ્રેસીડેન્સી મોહમ્મદન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સની ધોધી બેઠક અમદાવાદમાં થઈ અને કોનફરન્સના છેલ્લે દિવસે કોઈનો તીરસ્કાર કરવાના વિચારે નહિ પણ ફક્ત દલીલની ખાતર જનાબ નવાબ ઝાહા નસરુલ્લાખાન સાહેબ માત્ર એટલુંજ બોલ્યા કે " કોન્ફરન્સમાં કોઈ આગ્રહદાર નવાબો કે શાહેરો નથી " તે ઉપરતો કેટલાક હિંદુઓ એકદમ તુટી પડ્યા અને પક્ષપક્ષીના પડળથી અંબાઈ જતા અને ઠોકરો ખાંડને પણ ફેંલ જેવા દેખાતા કોઈ લાલાબાઈએ તો "અજાણજનું લાવબલ" થાય એવાજ શબ્દો ટાંકી દીધા, તો પછી આ અમારા જનમાલના સરદાર, અમારા જીવનના આધાર, કે એવોજ સુખારક નામનાજ પ્રતાપે અને ઇસ્લામી હસ્તી ભોગવીએ છીએ તેઓના સંબંધમાં

“હનુની” “મરાયો” એવા તોછડા શબ્દો લખાએલાં જેમ અમને કેટલું દુઃખ થએલું હોતું જોઈએ તેનો હિંદુભાઈએ તર્ક કરી લે તો બહુ સાર. આ એવું દુઃખ છે કે ખરા દિલથી માફી માગવા સિવાય અને પુરેપુરો પશ્ચાત્તાપ કર્યા વિના તેની અસર નાબુદ થાય નહિ. જેર, લેખકની અજ્ઞાનતાનો વળી એક પુરાવો આગળ રજૂ થએલો છે તે પણ વાંચી જુઓ. લેખણ સાહેબ ફરમાવે છે કે, “હુસેન મરાયા પછી કરમલેથી તેની લાસ મક્કામાં લાવ્યા અને ત્યાં દફનાવી. “મક્કામાં તેની કબર ચણાવી છે કે જ્યાં મુસલમાન ધર્મ પાલનારાઓ હજ કરવા જાય છે. “આ કબર ખીરની હોવાથી તેનું દરજ્જન પ્રત્યેક મુસલમાનને પાવન કરે છે એવું મત હોવાથી મરાયો અને જેર અને તેટલે વધારે ત્યાં જાય છે અને પવિત્ર થાય છે પરંતુ એટલું જરૂર નથી. કારણ કે મક્કા ધણું દુર છે, એ રીતે વિગેરે સમગ્ર સાબન હોવા છતાં “મરીમીને” વગર માણસથી ત્યાંની યાત્રા થઈ શકે નથી આ સ્થિતિ હોવાથી અને “સૈયદ” જેટલું દેહ ગરબણું કર્યાનું નક્કી તેઓના મનમાં સ્ત્રી જવાની તેઓએ તેનું “મરાણું” કરવું જોઈએ એવી દૃઢ આસ્તા મુસલમાનોમાં જાણીતી મત છે.”

હુસેન ઇમામ હુસેનની લાસ મક્કામાં લાવવામાં આવી નથી જલકે તે તો કરમલામાં દફન થએલી છે અને ત્યાંજ આલીશાન મોઝો બંધાવવામાં આવેલો છે, મક્કામાં તો અમારા પપ્પાનબર પળાયું. થએલા નથી તેઓ પણ મદીનામાં દફન છે, અને જે લોકો મક્કે હજ કરવા જાય તે આની સાથે કાંઈ સમ્બંધ ધરાવતા નથી તે તો ક્યાંજ જુદી છે મક્કામાં પ્રાચિન કાળવા એક કમ્પ્લેક્સ નામનું પવિત્ર સ્થળ છે જે સર્વ ઇસ્લામીક ચણું હતું ત્યાં કેટલીક કિયાએ થાય છે અને તેમને હજની સાથે સંબંધિત છે. આ હુસેન ઇમામ હુસેનના અંત ની મવલાદમાં કહો કે વંશમાં અમારા પાક પપ્પાનબર પળાયું અને અમારા હુસેન પણ પેદા થએલા છે. આ ઉપરથી જાણારા કે હનુનું હજ સમ્બંધી એ લખાણ છે તે તદ્દન ખોટું અને ગાનરહિત છે અલબત્ત હુસેન ઇમામ હુસેનની કબરની કીયારત (દફન) કરનારાઓને મોહનું પુન્ય થાય છે અને તેટલા માટે કેટલાક પૈસાદાર ઇમાનદારો એક કરમલા સુધી જઈને પણ દફન કરી આવે છે. અને જે લોકો જાણે કે શકે તેવાઓ માટેજ તે ઇમામના સ્મરણચિન્હ તરીકે તાલ્યાનો રીવાજ પ્રચલિત થયો છે. એમાં કાંઈ શક નેવું નથી, પણ તાલ્યાની ઉત્પત્તિ કેવી રીતે થઈ તેનો વિષય ચર્ચાવામાં આવી સદતર જુદી મત ધરાવતા બાબતોને શા માટે વચમાં નાંખી અને અપમાન યુક્ત વેણે એક વિનય ભરેલા વિદ્વાનના મોહમાંથી કેવી રીતે નીકળ્યા તે સમજાતું નથી. હું આગળ લખી ચુક્યાં છે કે તાલ્યાની પહેલ તે હજરત સ્મરણ ચિન્હાર્થેજ તૈમુરે શરૂ કરેલી લાગે છે પણ તે માત્ર ફક્ત છે અને શરૂમાં તેની બાબત કંઈ પણ ઇશારો નથી. હવે તાલ્યા સાથે જે પુરાક યુવળી કાઢવામાં આવે છે તે વિશે લેખકે ત્રિચાર્યા વિના કેવું હસવા સરખું લખ્યું છે તેની તપાસ લખએ, લખાણ એવું છે કે—

“તાલ્યા ઉપર પુતળી બનાવી ચોટે છે તે પુતળી હુસેન સૈયદની જેમનવવા જે ખાસ “નિમાણું” થઈ હતી અને જેને માટે તેણે જાહેરી અર્પણ કરી, તેની આશુતિ છે કબર

જાહેર પુતળી બનાવી ચુકવાથી જે સંસાર સુખ તે બાઇનાં સંબંધથી સૈયદ હુસેનને
 "ભોગવવાની તૃષ્ણા હતી તે સુખ જાણે તેણે પ્રાપ્ત કર્યું હોય એમ મુસલમાનો માનતા હોય.
 "એમ કહ્યાં છે."

બાઇઓ ! હઝરત હુસેનની શહાદતનું કારણ હું સંક્ષિપ્તમાં લખી ચુક્યો, હવે જે
 પુતળી કાઢવામાં આવે છે તે વિષે મુખતેસર હકીકત આપું છું. અમારા પાક પયગમબર એક
 સત્રીએ યુરાક નામના ઘોડા અને પરીના જેવાવને મળતા જનાવર ઉપર અસ્વાર થઇ ચેઝારાજમાં
 એટલે અરશ (આમશ) ની મુરતદ જે અધ્યક્ષ હતા તેને જાણીને Noturn કોં જામણ
 કહે છે તે પ્રસંગની અસ્વારીના સ્મરણ થાય તો યીક યુરાક બતાવવામાં આવે છે.
 અને નહિ કે અમારા કાબેલ હેસ્ટ લે. તેમ જ હઝરત ઇમામ હુસે
 મોહમાં પકી તેણીના બીજા ચાલારની સામે જંગ કરવા તૈયાર થયા
 તરીકે. એમ લખાયા છે. હરણુ અમારા ધારવા મુજબતો લેખક આ
 અસાનતા અગર ઓછી સમજ છે કારણ કે હઝરત ઇમામ હુસેન જે કહ્યું
 સખ્યો પ્રથમ આવજા ગયેલાં છે તેમાં જોરત સંબંધી કંઈ પણ તકરાર છે નહિ. એવી
 મોહની વાતો તો આટલકના રેજના નાગરિકો અગર નૃપશિઓનેજ શોભે કે જે બીજામાં
 હસ્તાં ફરતાં, માનવિત્તાની મરજી વિન્ન, કોઈ પણ કુમારિકાની સાથે લાગી તેને ઉચકી
 જવામાં મોહદુ પરાક્રમ સમજે છે અને બીજો વિવાહિત અગર નહિ. બીજો બેળવ
 આવે તો કામચેલ. "એ તો જે શરમ બની તેઓની સાથે જંગ મચાવવામાં અગર છેતરીને
 છટકી જવામાં નથી. અમારા દીનદાર ઇમામ તો એવી મોહનથી કરોડો કોઈ
 ફરજ હતા, વળી હુસેન ઇમામ હુસેનના નામને લેખક આગળ મૂકતા. "હાહ હુસેન"
 બતાવે છે અને માનવિત્તા દિવસોમાં લોકો આતમ કરતી વખતે જે "હાહ હુસેન"
 બોલે છે તેને પોતે "હાહ હુસેન" શુદ્ધ છે એમ બહેર કરે છે, કેટલી નાઘની ? મુસલમાનોમાં
 હઝરત ઇમામ હુસેનની શહાદત એક એવો બનાવ છે કે તે દરેક વરસે મોહરર માસમાં
 નવો અને તાજો જન્મ પ્રમાણેની આંખો સામે ફરે છે તેથી મુસલમાનો કાંઈક ઉશકેરાયેલા
 રહે છે અને તેની જાણે માટેજ આ સર્વ સાધનો તૈયાર કરે છે અને તાજામાં તે સ્મરણ
 ચિન્હ અર્થેજ છે એટલું લખાણુ માત્ર ખરું અને વાજબી છે. તે સિવાયની સઘળી હકીકતનાં
 સતીઆમાં અમારે અપરણુ બધું લખવાનું કારણ એજ છે કે તે આટલકમાં સદર બાબતો
 જે સદંતર ખોટી ખુબી કરી છે તે, હવે પછીનાઓ અને અસાનોની નજર આગળ આવતાં
 તેઓને ખોટું રસ્તે ચલાવે નહીં.

પુલ્કિમકાસે જે વધારો છાપી દિલગિરી જેવું જાહેર કર્યું છે તે, તેઓએ જે અપમાન
 કર્યું છે, અને સમગ્ર મુસલમાન વર્ગ ઉપર જે સખત અને નહિ રૂઝાય એવો ધા કર્યો છે, તેના
 પ્રમાણમાં કાંઈ હીસાખામજ નથી. માટે તેઓએ અને આટલકના લેખકે ઇતિહાસો વાંચી મારી
 લખેલી હકીકત મેળવી જોઈ પોતાની જુદા કયુલ કરી હવે પછી આવું ઉતાવળીયાપણું ન થવા પામે
 તે બાબત તોખા કરી સર્વ મુસલમાનોની જાહેર પત્ર મારફતે ક્ષમા માગવી જોઈએ અને ત્યારેજ

તેઓ કાંઈ હમદરદીને લાયક કેહવાશે. નહિ તો કોઈ બાબુએ કદાપિ એમ પણ સમજાવકે હજી
 મુસલમાનો પ્રત્યે તેઓના મનમાં ઈર્ષ્યા અને દ્રેષ બરપુર છે અને જરૂર જણાતાં ઇસ્લામીઓને
 પાછા એમજ સંતાપશે. ગવર્નમેન્ટે પણ આવી બાબતોના પુરો ખદોખસ્ત કરવો જોઈએ છે
 અને હિંદુ નામરિકા જે વિદ્યાની આથમાં રહીને લખાણ અગર ભાષણ દ્વારા ગમે તેવી રીતે
 મુસલમાનોના મન દુખાડે છે તે માટે ઘટતા ઉપાય લેવા જોઈએ. હું જેમ પ્રથમ લખી ગયો
 છું તેમ વળી ફરીથી પણ લખું છું કે આ મહારા લેખને છુદ્ધિપ્રકાશવાળા જો ખરી રીતે ન્યાયી
 હોતો તો એ જાણી પછી જે પત્રમાં પાછા જાણે અને એમ થવાથી તેમની
 જાણ રહે એવા માટેની ખાતરી નહીં જાતી પુર્ણ કાળજી દરેક કોઈ
 કોઈ મારી ટાંગવાનું લખાણ પણ ખાતર અને મન પડત લખી લેખકે
 પ્રકરતે કલંકજ લગાડ્યો છે. મહેતો આ લખાણ ખોટી હકીકતના
 આધારે અને માત્ર જવાબનાર રૂપમાં લખ્યું છે છતાં કોઈનું મન વિના કારણે પણ
 દુખાયું હોય. તેજી કૃપા કરી ક્ષમા કરવી.

સમાપ્ત.

આ રજીસ્ટ્રી સી. ડી. ડી. કુરેસી નીળમુદીન અમીરદીને પોતાને માટે છાપી પાંચપદી
 અમલવાદમાં પ્રસીદ્ધ કર્યો.

ચાહેનું મોટું મથક.

અમોએ થોડો મુદત થયાં મુજબમાં કાંઠાવેલીની ચાહેનો જનરલ ડીપો ઉઘાડેલો છે
 અને ઉપલા ડીપોમાં લાલ, બ્લુ, તથા પીલો લખલના એક રતલી તથા અડધા રતલી ડબા
 આ મોટા જગ્યામાં તૈયાર મેલે છે તેમજ બીજાં ઘણી જાતના ડબાઓ અમારી ડીપોમાં મેલે છે.
 ઉપલી ચાહે તમામ દેશોમાં એકી અવાજ વખણાઈ ઉઠી છે તેમજ સરવે અહરસે
 અમારી આ ચાહે પસંદ કરે છે.

રાજા રજવાડા તથા ઉમરાવો માટે ખાસ મંગાવેલી

કેસમીર મીકચર ડબો ૧ કીમત રૂ. ૧-૧૨—૦

ગોલ્ડન મીકચર ડબો ૧ કીમત રૂ. ૧-૪—૦

દરેક જાખના આઈરદાર વેપારીઓને ત્યાંથી મલશે.

વધુ જુલાસા માટે હેડબીલ તથા પ્રાઇસ લીસ્ટ જુવો.

એકલા મંગાવનાર

એમ. એ. ધીરાજવાલા કાંઠાવેલી ડી. ડી. પો. મચી બંદર રોડ મુબાઇ.

અંકમાં " સુસલભતો મરી ગયા " એ લખાણ છે તેને કેમ ખોટો માનવો ? ખેર, હું મારા એક મિત્રની પાસે છેવટે ગયો અને તેમને જ્યારે આ વાદવિવાદથી વાકેફ કર્યા ત્યારે તેમણે ધર્મનું કામ જાણી ગયા બરેલી લાગણીની સાથે મુંઝાધ તરફની કેટલીક ગોઠવણ અને ઉતાવળની સવડ પથુ કરી આપી. ત્યાં ગયા પછી કેટલાક દીવસે મને એક કરટમ ઇન્સપેક્ટર આનસાહેબ ગળ્યા જેમની સાથે ઓળખાણ પથુ નહોતી છતાં તેઓ સાહેબ આ કામસંબંધી ઘણીજ તવાઓ અને એવી લેણકતથી પેશ આવ્યાકે હું તે બદલ જેટલી તારીફ કરું તેટલી ઓછીજ છે તેમણે મને પોતાનેજ ત્યાં રહેવા વીગેરે જાગ્યત ધણો આશ્રય કર્યો પરંતુ મેં અહેસાન માનવાની સાથે તે જાગ્યત મારી માગી લીધી. આ ઉપરથી સામેત થાય છે કે "તવંગરી બદિતઅસ્ત, નમમાલ" અને "નિદદશાને પુરમેશ મર અરઝમી" એ સાદી સાહેબના

લાકો નામ રાંઘ
નાડરા છે.

કામને માટે તા. ૧૫-૪-

૧૦. ૧૬ ઇસ્લામી આરિસ્ટર સાહેબના નં.

૧૨સને નવાસી કોમના કેટલાક શ્રીમંત ર

અને એમ નાણુ અરજ કરી કે "મારે આજે વખતે એક મિત્રની ઓફીસમાં જવું પથુ બંધ નાંડે આપ કોઇ શિષ્ય ઉપર મારા ઉતાર પથુ અફસોસ હમર અફસોસ ! તે જેને મને જવાબમાં ખાણુવાળાજ નથી. તે ઉપરથી ફરીથી વિનંતિ કરવામાં જરૂર છે ને વીગેરેના કાંઈ પથુ બોલે તેના ઉપર મકનાર નથી. એટલા ખુલાસા છતાં પથુ થયેમનીજ માફક વાળવામાં આવ્યો જે ઉપરથી મારા મનમાં એમજ આવ્યું કે ધારે ને ની લાગવગથી સો યસો માણસનો પથુ બદોઅસ્ત કરી શકે એવા માણસો તરફથી હાલ જ્યારે એવો જવાબ મળે છે તો પછી દીનદારીના કામ એમની નંદક માંગવામાં નો એમની પરીક્ષાતો પુરેપુરી ઘણ. "મજહબ મઅલુમ વહિમાયતે મજહબ મઅલુમ" તેનો તો એકે સવાલજ નહોતો અને જે ભુલે ચુકે હોતો જગીયા અને ભુતસાઝી ના નવાજ કયાંથી હોય કે આવા નેક કામમાં વાપરવાની વધણ થાય. કોઇ એક માતમર માલ જદાવી એવું કામ કરે છે તો કલકે સઘળી કામને માથેજ આવે છે. સાદી સાહેબનું નેચુન છેકે "યુઅઝ કવમે યકે બેદનિશી કર્દ, ન કેહરા મનઝકત માનદ ન મેહરા" ના ઉપરાંત કોઇ બીજા દરેલ ગૃહસ્થના વિચારતો એટલી હદ સુધીના જણ્યાકે ફલાણા ફાણા હાંદુભાઇઓતો તેમના ખાસ મુરખી, અને માર્ગ અતાવનારજ છે તેઓ ગઈ તેવી એ ની ભુજરૂગોને ભુડી ભુડી ગાળો ભાંડે તોપથુ તેમની વીરધમાં એક અક્ષર પથુ બોલાવજ કેમકે વળી એક કામિલ કુલીને એટલે સુધી કમર કરીકે પોતે તો બામ નાજ લેવો પથુ અને ત્યાં સુધી બીજા મોઅમિન ભાઇઓતે પથુ મૌન્ય ધારણ કરવાજ આશ્રય કરવો. ધન્ય છે પુર્વજો તરફની એમની પ્રીતિને ! વળી કોઇ સુસલભતોની બે કામમાં અજનારાઓ તો મોજબોતે ફક્ત અતાવવાનાજ કારણથી લાંબા લાંબા હાથ હલાવી અને ડાકી કુણુવીને બોલવા લાગ્યા કે જે કોઇ માથે લેનાર ઘણી મળી આવે તો તેઓ પથુ તેની સાથે અજવા તૈયાર છે. પથુ આ બધું મોલતુ કુળ ઉપર લોપથુ જેવુંજ હતું. એક કામનાજ ઘણે ધર્મનાંક કામમાં એવી બે પરવાઝ અતાવવામાં આવે તે કેવું બોલું ! અને મુંઝાધમાંથી ઉઠીમાં પ્રગટ થતા પચ્ચગહાડર પેપરના તા. ૩-૭-૦૫ ને શોખવારજ

મદદ અને મુસીબતની મુખતસર નોંધ.

પ્રિય વાંચક! આ રહીઆની પ્રસ્તાવના એ કે લખાણની શરૂઆતમાં જ તેથી અહિં કેંઈ પણ લખવાની જરૂર નહોતી પરંતુ આ રહીઓ છપાવવામાં જે જે ધરવાથી હાજરહોએ મદદ કરી અને કોશીશ કરી છે તેઓના અહેસાન માનવા, અને જેઓ જરૂર હોવામાં ધરવાથી હોડે. અને ઇસલામના હમદરદો તેમજ ધરવામાં ખરા ઇમામ હકરને હુમેન અત્યુ હિસ્સામાંની ઓલાદમાં હેવતો દાવો કરી તેઓના મુઆરક નામના પ્રતાપે અમીર બની બેઠા છે અને શરૂનું વેશ ધારણ કર્યા છતાં બીતરમાં બકરીથી પણ વધારે બીકણ પુરવાર થએલા છે તેઓએ આ સેવક લેખ લખનારને કેવી મોટી મોટી મદદો કરી છે તે બતાવવા, વાંચક વર્ષે ની નજરમાં કેટલીક હકીકતો નીચે મુજબ ગણાને ઓળખાવવા હું મારા અખબારમાં અને નીમના નીચે લખું છું.

ખદનામ કરના.

આલેમે, કહો

હું

સોમવારના

હવે તે ખા.

એકાદસી હેત

તે કાંઈને લાભ લઈ

તેમ મહદુરના અંદે.

ધરમાને ખુદા હાકો.

અમુ સેવક રજનઅડાં ન હુમ તથા બહાર મજલિસના અધિપતિ ર.

અલી, તથા અલદલાલત તથાકારી પ્રોપાયટર મી. નિઝામુદ્દિન અમ

તથા એડિટર મોઅમિન લાહુલાઈ ઉદ્દે વલીમોહમ્મદ હજનલાઈ તથા

ગુલામ મોહમુદ્દીન હાઈવ તથા દરીઆદિલ અને રૈયાઝ શેઠ અમદાદ.

ધરમાલ હુદા અડાસનની કંપનીવાલા જેવા દિ'મતવાન સખી સ

તો શું પોતાને કુલિન કહેવરાવનારા બીજા ધરવામાં આવી ધાર્મિક ખચાવની

કરેઝમાંથી મુક્ત થઈ શકે છે? નહીંજ, કદીજ નહીં. છેવટે ઉપર સુચવેલા ખાસ

કરીને, અને બીજા પણુ આ કામમાં તન, મન, અગર ધનથી જેડાય ના સામાન્ય

રીતે, ખરા દિલથી અહેસાન માનતાં હવે હોઆગોની એવી આચક પૂરક આ છે કે આ

પછીના એવા કોઈ પણ કોમી અગર મજદૂથી કામમાં સરવે મુસલમાન બાઈએ તન, મન,

અને ધનથી કોશીશ કરશે. અને એવી તેઓને ઇતિજાઅ આપવાને માટેજ એટલું લખવાનું

જરૂર જેવું જણાયું છે.

છેવટે સર્વે મુસલમાનોને તથા ખાસ કરીને જે જે અદરથોની પાસે નેક કમાઇતો પૈસે

હોય તેઓ સાહેબોને વિનવિ કરવામાં આવે છે કે આ રહીઆની ૫૦૦૦ નકલોની છપામણીના

રૂ. ૧૦૦) અર્કે રૂપીઆ એકસો થયા છે પરંતુ મજદૂર નકલો ધણીજ ઓછો છે અને બીજી

વધારે નકલોની ધણીજ જરૂર છે માટે બીજીવાર છપાવવા સદમરથો તન મન અને ધનથી

કોશીશ કરશે કે જેથી મિત્રોની મુસદ્દા બર આવે અને દોસ્તોના દિલ ખુશનુદ થાય. આમીન!

પણુ વળા તે ના બુજ નામ.

યાં તમના તકર, તમેદાર,

પોતાના મોંઘથીજ પોતાના વખાણુ

બડકા તે કાંઈ તુરની તજલીને મારવાના

છળની જોડમાં આવી શકાય છે?

જ સયમો સર બેદીન લોકો. ૨ અંદર.

સંજના આડું બાળુ ચીતરતા ફકતા નયો.

“મુમ્તઝ માન મરી ગયા” બ્યાનથીજ ગણાશે. અને હવે

માંથી એક મજદૂર ખાન સાહેબ જેવા તથા જનામ

મજદૂર મજલિસના અધિપતિ ર. મઅમુમ

આફંદી

જનામ

સાહેબ

આવ્યા

ખચાવની

ખાસ

સામાન્ય

આ છે કે આ

તન, મન,

અને ધનથી

માટેજ એટલું

લખવાનું

જરૂર જેવું

જણાયું છે.

છેવટે સર્વે મુસલમાનોને તથા ખાસ કરીને જે જે અદરથોની પાસે નેક કમાઇતો પૈસે

હોય તેઓ સાહેબોને વિનવિ કરવામાં આવે છે કે આ રહીઆની ૫૦૦૦ નકલોની છપામણીના

રૂ. ૧૦૦) અર્કે રૂપીઆ એકસો થયા છે પરંતુ મજદૂર નકલો ધણીજ ઓછો છે અને બીજી

વધારે નકલોની ધણીજ જરૂર છે માટે બીજીવાર છપાવવા સદમરથો તન મન અને ધનથી

કોશીશ કરશે કે જેથી મિત્રોની મુસદ્દા બર આવે અને દોસ્તોના દિલ ખુશનુદ થાય. આમીન!

લાં મીર ફજલેહુસેન કુતબી. બુખારી સહી મદસ્તે ખુદ.

... તનું માનિક વાંચ્યું છે? ...
 : વાંચ્યો. કારણ કે તેમાં ઇસ્લામીયતને લગત
 માધ્યમ છે. તે બે કૃતિદાસીક, સંસારિક, સામાજિક, નૈતિક, વ્યવહારીક
 વિષયો દરેક માસમાં પ્રગટ થાય છે. તમામ રોજીદા તેમજ અન્ય.
 કે માનિક પ્રવૃત્તિઓએ આવાળે બહુ સારો અભિપ્રાય આપ્યો.
 પણ લેવામાં આવે છે અને દરેક આંકને હજારો જોડામાં સડ હો
 તમા નામનું પુસ્તક ભેટ આપવામાં આવે છે. લવાજમ રૂ. ૧૫ મોસેજ ...

નિઝામુદ્દીન એ. કુરેશી

લાયબ્રેરી ખીલાસીનરોડ-મુમ્બઈ

.. આપ..
વાધી તે, દેશાંતરવાચિકા

માના પ્રવાહને અટકાવવાના ..

હાર નથી, કોઈક વખતે બહારના કાંપકા બરેલ

એને જે લાંબાં રસ્તાં સમજવાળાઓ પરદેશી માલ ઉપર મોહ પાના
રવો જોઈએ તે લાંબા વખત સુધી નજર આગળ ટકાવી રાખવા બેસા પડે
પણ વખત જતી વસ્તુઓની અંદર પણ ખરીદી વખતે સકાંઈ અમર
આશર રાખવો અને લાંબીના પોચાપણાને એક પ્રકારનો મોટો ફાવ
કે ઉપરથી કોમલ આંકવી તે, આવા ઉમદા અને ઉત્તેજનને પાત્ર ઉઠાવતો

.. વૃક્ષ કહેલા; છતાં ઘટતા વખતે અને પ્રસંગ આવે થોડા ફેરફાર સાથેના સુધ
પણ ખચીત સ્વતાંત્ર્ય રેહશે એની ખાતરી રાખવી. છેવટે ઉમેદ નાખીએ છીએ કે વિવેક મોહ
મેળવવા માટે અમર ની ખરીદી સાથે ઉપર બતાવેલા સરનામે પણ વહેવાર અમરની
દેશી સજ્જતો આ કંપનીને આભારી કરશે.

